

ความเชื่อ ประทีป

- แกเพื่อนบ้านผ่านแสบตมบ
- การค้นพบตึกนครสีชมพู
- นกอยู่เจี้ยน คนเป็นสุข ที่...ศรีราชา

สารบัญ

แคเพื่อนบ้านผ่าน
แสตมป์

การผจญภัยของ
Johann Ludwig
Burckhardt
กับการพบศิลาจารึกสมัยสุโขทัย

ไขปริศนา
วัดโสมนัสราชวรวิหาร
ธนบุรี

นกฮูกเจ็ด
คนเป็นสุข
ที่...ศิริราช

ฝรั่งกังไส

ปกิณกะพลังงาน:
พื้นดินสิ่งแวดล้อม

แลเพื่อนบ้านผ่าน แสตมป์

โดย ส.แสตมป์

๑

ซี. จอห์น อัทนัส

ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ
มงคลนิมิตร เอื้อเชิดกุล

กรรมการและผู้จัดการฝ่ายกิจกรรมองค์กร
และรัฐกิจสัมพันธ์

กิตติยาดี นิลวรรณ

ผู้จัดการสื่อสารองค์กร

วาสนา ประสิทธิ์จตุระกุล

บรรณาธิการ

โทร. ๐-๒๒๖๒-๔๓๗๘

e-mail : vassana.prasitjutrakul@exxonmobil.com

บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

๓๑๕/๑๗-๒๕ ถนนพระราม ๔ ตู๊ ปณ. ๑๘๙

กรุงเทพมหานคร โทร. ๐-๒๒๖๒-๔๐๐๐

www.esso.co.th

๒

๓

๓

ในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ หรือ พ.ศ. ๒๕๕๘ สมาชิกกลุ่มประเทศอาเซียน ๑๐ ประเทศที่ทราบทั่วกันแล้ว จะรวมกันเป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ เรียกชื่อย่อเป็นภาษาอังกฤษว่า กลุ่มประเทศ เออีซี (AEC – Asean Economic Community) ทำให้เราสามารถเดินทางไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนได้อย่างสะดวกสบาย รวมทั้งการสมัครทำงานในประเทศสมาชิก

ก่อนที่จะถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เราต้องเตรียมตัวเตรียมใจหาความรู้เกี่ยวกับประเทศสมาชิกเอาไว้ ซึ่งเวลานี้ก็มีหนังสือต่างๆ ที่ตีพิมพ์เรื่องราวของประเทศเพื่อนบ้านจำนวนมาก และขอแนะนำอีกวิธีหนึ่ง ที่สามารถเรียนรู้เพื่อนบ้านได้อย่างง่ายดาย นั่นคือ มองดูภาพแสตมป์ของประเทศเพื่อนบ้าน ก็จะทำให้ทราบถึง ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ เพราะแต่ละประเทศ จะจัดพิมพ์แสตมป์ของตน แสดงภาพสิ่งที่สวยงาม และจุดเด่นทางวัฒนธรรมของตน และแสตมป์แต่ละดวงสามารถเดินทางไปทั่วโลก โดยการฉีกกลีบของจดหมาย และเมื่อจดหมายไปถึงผู้รับ ณ ประเทศใด ผู้รับจดหมายก็อดไม่ได้ที่จะมองดูแสตมป์ที่ฉีกกลีบของ ทำให้รู้เรื่องประเทศนั้นโดยอัตโนมัติ ดังตัวอย่าง แสตมป์และบัตรภาพสมบูรณ ของประเทศเพื่อนบ้านที่นำมาให้ชมกัน

๑. สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

เป็นหนึ่งในสิบประเทศสมาชิกอาเซียน เดิมแบ่งออกเป็น เวียดนามเหนือ และเวียดนามใต้ โดยอาศัยเส้นรุ้งที่ ๑๗ องศาเหนือ เป็นเส้นแบ่งเขต ต่อมาได้รวมกันเป็นประเทศเดียว และมีการ

ปกครองในระบอบสังคมนิยมจนถึงปัจจุบัน

แสตมป์เป็นภาพหญิงสาวสวมม้ง สะพายลูกไ้วด้านหลัง เสื้อผ้าที่สวมใส่มีหลายสี เธอใช้ผ้าคลุมศีรษะด้วย เป็นชุดที่เธอสวมใส่ประจำวันเพื่อไปทำงาน ที่เมืองซาเปา ที่มุ่มซ่ายเป็นตราสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP - United Nations Development Programme)

๒. ราชอาณาจักรภูฏาน

ดินแดนอากาศบริสุทธิ์บนเทือกเขาหิมาลัย ชาวไทยคุ้นเคยกับองค์พระประมุขที่เสด็จเยือนไทยมาหลายครั้ง

แสตมป์เป็นภาพพระบาทนากาก ในช่วงเทศกาลเชชู เพื่อถวายแด่พระพุทธเจ้า ที่ชาวภูฏานเคารพและนับถือ การร่ายรำดังกล่าวจัดให้มีขึ้นที่ด้านหน้าพระราชวัง ที่เมืองหลวงทิมพู

๓. สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)

เกาหลีในเวลานี้ยังต้องแบ่งออกเป็น ๒ ประเทศตามเส้นรุ้งที่ ๓๘ องศาเหนือ กล่าวคือ ตอนบนเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) ที่มีการปกครองแบบสังคมนิยม และส่วนใต้คือ เกาหลีใต้ มีการปกครองแบบประชาธิปไตย และที่ชาวไทยคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีมากในเวลานี้ หมายถึงเกาหลีใต้

แสตมป์เป็นภาพพระบาทกลอง เพื่อบูชาเทพเจ้ายามทำศึกสงคราม ผู้ร่ายกายด้วยผ้าคลุมยาว ร่ายรำให้เข้ากับจังหวะตีกอง เป็นการอวยพรให้นักรบมีชัยชนะในสงคราม

Understanding Neighboring Countries via Stamps

Countries often show their uniqueness and beautiful scenery on stamps. Therefore, we can learn and understand our neighboring countries through their stamps.

๔. สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

หนึ่งในสิบประเทศกลุ่มอาเซียน และสำนักงานเลขาธิการอาเซียนก็ตั้งอยู่ที่อินโดนีเซีย เป็นประเทศที่ประกอบด้วยหมู่เกาะต่างๆ จำนวนมาก และเป็นประเทศที่มีพลเมืองนับถือ ศาสนาอิสลามมากที่สุดในโลก

แสดมภ์เป็นภาพการร่ายรำพื้นเมืองของชาวบาหลี่ เรียกว่า “บารอง” ตัวเอก บารองเป็นคนครึ่งสิงห์ ถือว่าเป็นฝ่ายดี ต่อสู้กับศัตรูที่มีชื่อเรียกว่า “รังดา” หรือฝ่าย ปีศาจ

๕. สาธารณรัฐประชาชนจีน (จีนแผ่นดินใหญ่)

เวลานี้ ถนนทุกสายมุ่งสู่ประเทศจีน เพราะเป็นประเทศที่มั่งคั่งทางเศรษฐกิจมาก จีนขายสินค้าราคาถูก รวมทั้งขนมมแนยต่างๆ เพราะใช้นโยบายที่ว่า “กำไรน้อย ขายมาก” (ก็จะรวยเอง) ชาวไทยเราได้สัมผัสกับผลไม้ที่ส่งมาจากจีน โดยผ่าน อ.แม่สาย จ.เชียงราย ที่หาซื้อกินได้ในราคาถูกอย่างมาก

แสดมภ์เป็นภาพการแต่งงานของชาวจีน ต้องมีเครื่องหมั้นบูชาต่างๆ และ ในวันนั้นสิ่งของที่ใชในงานแต่งงานจะเป็นสีแดงทั้งหมด อันหมายถึง โชคดี

๖. ประเทศญี่ปุ่น

ดินแดนอาทิตย์อุทัย ที่มีภูเขาฟูจิ และดอกซากุระ เป็นสัญลักษณ์ ชาวญี่ปุ่นเรียกตัวเองว่า ชาวนิปปอน (Nippon) จึงปรากฏชื่อนี้เป็นสแตมป์ ไม่ใช่คำภาษาอังกฤษว่า แจนแปน (Japan)

สแตมป์เป็นภาพตึกตาสีแดง เรียกชื่อว่า “คารูมะ” ชาวญี่ปุ่นเชื่อว่า วาดดวงตาข้างหนึ่งของตึกตาคารูมะ พร้อมตั้งจิตอธิษฐานขอพร ตึกตาจะช่วยให้พรนั้นสัมฤทธิ์ผลตามปรารถนา จากนั้นผู้ขอพรต้องวาดดวงตาอีกข้างหนึ่งให้ครบ ๒ ตา แล้วนำไปเผา

๗. สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล

ดินแดนแห่งขุนเขาเอเวอร์เรสต์ บนเทือกเขาหิมาลัย ซึ่งถือว่าเป็นจุดสูงสุดในโลก

สแตมป์เป็นภาพเจดีย์หรือสถูปที่สำคัญ และเทพีกุมารี ชาวเนปาลมีความเชื่อว่า กุมารี เป็นเด็กหญิงที่ลงมาจุติของเทวีทาลาเลจุ ดังนั้น เท้าของกุมารี จึงสัมผัสพื้นดินไม่ได้ และต้องทางงสีแดงไว้เป็นประจำ

๘. สาธารณรัฐสิงคโปร์

หนึ่งในสิบประเทศกลุ่มอาเซียน ที่แม้ว่าจะเป็นประเทศเล็ก มีพลเมืองเพียง ๔-๕ ล้านคน แต่เป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจมั่งคั่งมาก

ชาวสิงคโปร์มีความเชื่อว่า ถ้าแขวนปลาสีแดงไว้หน้าบ้าน ก็จะประสบกับความสำเร็จ มั่งคั่ง ดังนั้นสแตมป์จึงเป็นภาพปลาสีแดง เป็นปลาหมอคล นำโชคลาภมาให้

๙. สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)

ชาวไต้หวันถือว่า ดินแดนของตนเป็นประเทศหนึ่ง ไม่ได้ขึ้นกับประเทศจีน (แผ่นดินใหญ่) ส่วนประเทศจีนกลับถือว่า ไต้หวันเป็นจังหวัดหนึ่งของตน ดังนั้น เพื่อกันความสับสน ประเทศจีน (แผ่นดินใหญ่) จึงมีชื่อเรียกว่า สาธารณรัฐประชาชนจีน (People's Republic of China) ส่วนจีนบนเกาะไต้หวัน เรียกว่า สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) Republic of China (Taiwan)

สแตมป์เป็นภาพขนมหวานเสียบไม้หน้าทานของชาวไต้หวัน คนไต้หวันเรียกว่า “ถั่วงู” ทำมาจาก ผลขนานจา ทานกันหน้า ทานและปีใหม่ เพื่อให้โชคดีและมั่งคั่ง

๑๐. เขตปกครองพิเศษฮ่องกง

อังกฤษขอเช่าเกาะฮ่องกงจากประเทศจีน เพื่อทำธุรกิจค้าขาย เมื่อครบกำหนดเวลาเช่า ต้องส่งคืนฮ่องกงให้จีน รัฐบาลจีนให้ดินแดนฮ่องกงเป็นเขตปกครองพิเศษ โดยจัดตั้งผู้บริหารมากำกับดูแลนโยบายเท่านั้น ยังผลให้ฮ่องกงบริหารในรูปแบบประชาธิปไตย คล้ายกับสมัยอังกฤษบริหารฮ่องกง

สแตมป์เป็นภาพเบิกเนตรสิงโต การเชิดสิงโตของชาวจีนในช่วงเทศกาลตรุษจีน เพื่อนำความโชคดี สิริมงคลมาให้นั้น ถ้าเป็นหัวสิงโตใหม่ จะต้องผ่านพิธีเบิกเนตร หรือชาวจีนเรียกว่า “โคกวง” ก่อน โดยซินแสจะทำการแต้มนัยนัยตาสิงโตด้วยสีแดง เพื่อมอบชีวิตให้สิงโต เป็นปฐมแห่งโชคดีและสิริมงคลตลอดไป

บัตรภาพสมบุรณ์ (Maximum Cards)

โปรดสังเกตว่า ไปรษณีย์ที่ผนึกสแตมป์เอาไว้ พร้อมกับประทับตราประจำวันนั้น ภาพบนสแตมป์จะเกี่ยวข้องกับภาพบนไปรษณีย์ด้วย ยกตัวอย่างเช่น ภาพที่ ๑๐ การเบิกเนตรสิงโต ไปรษณีย์จะเป็นตาสิงโตที่เบิกเนตรแล้ว

การสะสมบัตรภาพสมบุรณ์ เกิดจากนักสะสมสแตมป์ในยุโรปและอเมริกา ที่เป็นผู้สะสมมองดูภาพสแตมป์ขนาดจิ๋วไม่ชัดเจน จึงต้องหาภาพขนาดใหญ่มาขยายโดยให้สัมพันธ์กับภาพสแตมป์ จึงกลายเป็นการสะสมบัตรภาพสมบุรณ์ อีกสาขาหนึ่งที่นิยมกันมากในยุโรปและอเมริกา และถือว่าเป็นหัวข้อหนึ่งในการประกวดสแตมป์ ซึ่งท่านผู้อ่านคงมีโอกาสพบเห็นรังสะสมบัตรภาพสมบุรณ์ในงานสแตมป์โลก-ไทยแลนด์ ๒๐๑๓ ที่สยามพารากอน ในวาระเฉลิมฉลองครบรอบ ๑๓๐ ปี บริการไปรษณีย์และสแตมป์ไทย (พ.ศ. ๒๔๒๖-๒๕๕๖)

ปัจจุบัน สแตมป์ไทยมีการจัดพิมพ์สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ มากมายทั่วประเทศ เมื่อท่านเดินทางไปท่องเที่ยว ควรที่จะหาไปรษณีย์สถานที่แห่งนั้น ผนึกสแตมป์ที่เกี่ยวข้อง และประทับตราประจำวันเอาไว้สะสม โดยการจำหน่ายถึงตัวเองส่งทางไปรษณีย์ เมื่อกลับมาถึงบ้าน รออีก ๒-๓ วัน ไปรษณีย์ฉบับนั้นก็ส่งมาถึงบ้านท่าน เก็บเอาไว้ดูเป็นที่ระลึกหลังจากได้ไปผจญภัยในสถานที่ต่างๆ มาแล้ว

วันเวลาผ่านไปหลายปี หยิบมาดูอีกที ก็ระลึกถึงความหลังที่แสนสนุกที่ได้เดินทางไปกับเพื่อน ๆ ญาติมิตร หรือครอบครัว ธรรมชาติ แม้เป็นความสุขเล็กๆ แต่ก็ประทับใจไม่รู้ลืมทีเดียว

ส.สแตมป์

ทำงานในกรมไปรษณีย์โทรเลข ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๗ จนกระทั่งมีการแปรรูปเป็นการสื่อสารแห่งประเทศไทย และ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เคยไปดูงานไปรษณีย์และร่วมงานแสดงสแตมป์โลกที่ อินเดีย เกาหลีใต้ ฮ่องกง จีน ออสเตรเลีย เยอรมนี อินโดนีเซีย และเนเธอร์แลนด์

การพจญภัยของ
Johann
Ludwig
Burckhardt
กับการพบ
ศิลานครซีชมู

โดย ศ.ดร.สุทัศน์ ยทส้าน

Burckhardt

เป็นชาวอาหรับด้วยกัน

ชาวเบดูอิน จึงให้คนนำทางพาเลาะและข้าม

ทะเลทรายที่ดารดาซด้วยภูเขาหินทรายสีแดงมุ่งหน้าสู่เมืองลิกกลับทันที แต่ Burckhardt ก็ตระหนักดีว่า คนนำทางไม่ไวใจตน เพราะกลัวจะไปขโมยทรัพย์สมบัติของฟาโรห์ เขาจึงต้องอำพรางตัวอย่างระมัดระวัง เช่น เวลาจะเขียนบันทึกก็ใช้ขยี้เลื้อยที่หลวมๆ คลุมมือ และเขียนข้อความต่างๆ เป็นภาษาฝรั่งเศส

ถึงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๑๒ คนนำทางได้นำ

Burckhardt ลัดเลาะเดินไปตามโตรกเขาที่เกิดจากการแยกตัวของหินผา และการกัดเซาะของน้ำ ช่องทางนี้บางตอนแคบเพียง ๒-๓ เมตร แต่ก็กว้างพอให้ม้าเดินผ่านไปได้ ส่วนผาหินตลอดทั้งสองข้างทางมีสีแดง ชมพู เหลืองปนน้ำตาล และบางผาสูงถึง ๑๐๐ เมตร หลังจากที่ได้เดินเท้าไปตามเส้นทางที่คดเคี้ยวยาวประมาณ ๒ กิโลเมตร ในที่สุดเมื่อผ่านโค้งสุดท้าย Burckhardt ก็ได้บันทึกว่าโลกแห่งคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ของเขาได้หายวับไปกับตา

ในปี ค.ศ. ๑๘๐๙ (ตรงกับรัชกาลที่ ๑) Johann Ludwig Burckhardt บุตรของนายทหารชาวสวิสและเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสมาคม Association for Promoting the Discovery of Africa ได้ออกเดินทางไปสำรวจอียิปต์ ซีเรีย และเลบานอนในตะวันออกกลาง ในสมัยนั้นประเทศเหล่านี้ห้ามบุคคลนอกศาสนาเข้าอย่างเด็ดขาด ดังนั้นทะเลทรายแถบนี้ จึงเป็นพื้นที่ลึกลับเป็นเวลานานนับพันปี เมื่อเป็นเช่นนี้ หนทางเดียวที่ผู้คนจากโลกภายนอกจะเล็ดลอดเข้าไปได้คือ ต้องปลอมตัวเป็นชาวอาหรับอย่างแนบเนียนและเป็นเวลานาน เพราะถ้าถูกจับได้ เขาก็จะถูกฆ่าทันที

Burckhardt ผู้ถือกำเนิดเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๗๘๔ ที่เมืองโลซานนในสวิสเซอร์แลนด์ จึงได้เข้าเรียนวิทยาศาสตร์กับภาษาต่างประเทศที่มหาวิทยาลัยไลป์ซิก (Leipzig) กับ Göttingen ในเยอรมนี เมื่อได้รับแรงกระตุ้นจาก Sir Joseph Banks ให้สนใจโลกมุสลิม เขาจึงเริ่มเรียนภาษาอาหรับ ศึกษาคัมภีร์กุรอาน และใช้ชีวิตเยี่ยงคนอาหรับ เดินเท้าเปล่า นอนกลางดิน กินข้าวพร้อมกับอูฐ และไม่ใส่หมวก เขาใช้ชื่อว่า Ibrahim ibn Abdallah เพื่อเดินทางไปเมืองโคโร แล้วล่องแม่น้ำไนล์ลงทางใต้สู่ทะเลทราย Nubia จนถึงทะเลแดง

ตลอดการเดินทางเวลาสนทนากับชาวเบดูอิน (Bedouin) ที่ร่อนเร่ในทะเลทราย Burckhardt จะอธิบายสาเหตุที่ตนมีสำเนียงแปร่งๆ ว่า เพราะมีบรรพบุรุษเป็นชาวอินเดีย จนในที่สุดเขาก็ได้รับข้อมูลจากชาวเบดูอินว่า ในบริเวณหุบเขา Wadi Musa ซึ่งตั้งอยู่กลางทะเลทรายที่แห้งแล้งมีเมืองมหัศจรรย์แอบซ่อนอยู่ ซึ่งอาจเป็นสถานที่ซ่อนทรัพย์ของฟาโรห์ ดังนั้นจึงมีชาวพื้นเมืองเผ่าดูแล ไม่ให้คนแปลกหน้าเข้าไปใกล้กรายขโมยสมบัติฟาโรห์ และเมื่อ Burckhardt หรือ Abdallah แสดงเจตนาว่าต้องการจะไปเมืองลิกกลับแห่งนี้ และด้วยความเข้าใจว่า

Johann Ludwig Burckhardt

Johann Ludwig Burckhardt, also known as John Lewis, Jean Louis, was a Swiss traveler and orientalist. He wrote his letters in French and signed Louis. He is best known for rediscovering the ruins of the city of Petra in Jordan.

Petra, meaning stone, is a historical and archaeological city in Jordan. It is famous for its rock-cut architecture and water conduit system.

เพราะเขาได้เห็นอาคารหินสีชมพูขนาดมหึมาที่สร้างโดยการสกัดและแกะสลักหินลึกเข้าไปในภูเขา อาคารมีรูปทรงแบบกรีกสูง ๔๐ เมตร และกว้าง ๒๐ เมตร ภายในมีห้องโถงใหญ่ หน้าอาคารมีเสาหินกลมที่หัวเสามีลวดลายแกะสลักแบบโรมัน อาคารในบริเวณโดยรอบมีสีส้มแดงก่ำ นอกอาคารมีสุสาน อนุสาวรีย์ รูปแกะสลักของเทพเจ้า สถานอาบน้ำ และอัมจรรย และที่น่าประหลาดใจที่สุดคือ เมืองนี้เป็นเมืองร้าง

Burckhardt จึงเป็นชาวยุโรปคนแรกที่ได้เห็นเมืองลึกลับแห่งอาณาจักร Nabataean นับตั้งแต่ทหารโรมันได้ยกกองทัพถอยกลับไปตั้งแต่ ค.ศ. ๑๐๖

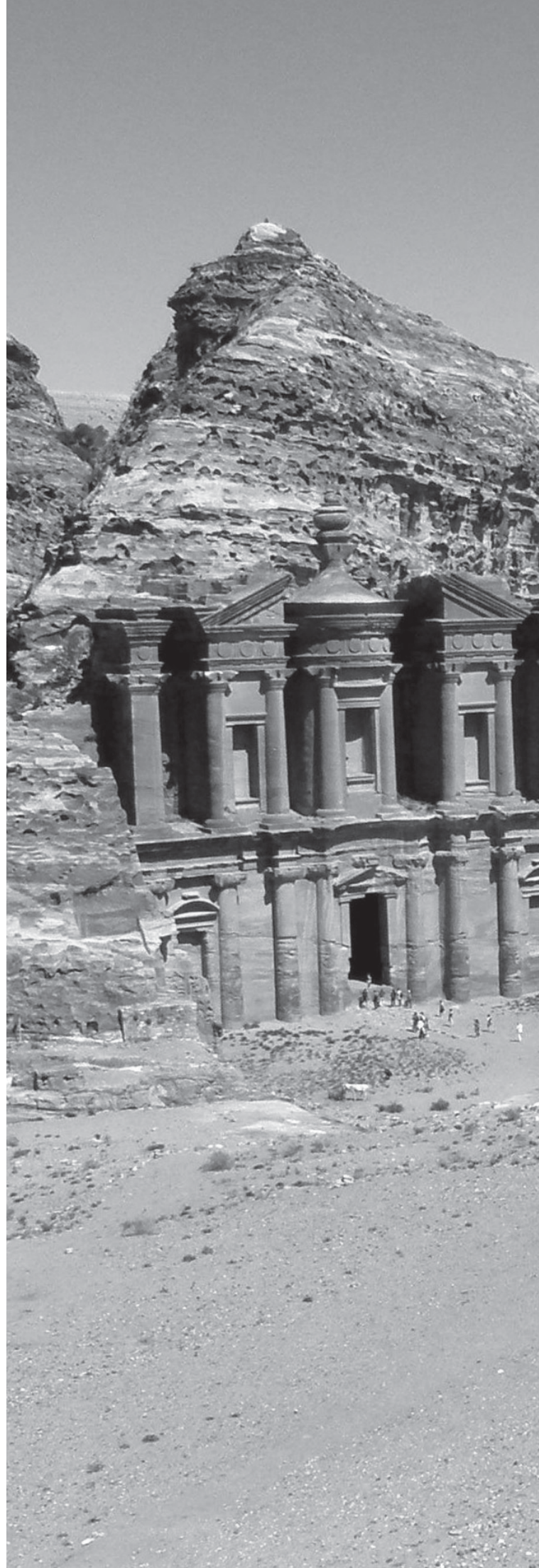
หลังจากนั้น Burckhardt จึงรีบเดินทางออกจากเมือง Regem (ซึ่งเป็นชื่อในภาษา Nabataean ที่แปลว่า หลากสี) แล้วมุ่งหน้าไปที่ Medina กับ Mecca

เมื่อ Burckhardt เดินทางกลับถึงโคโร ในปี ค.ศ. ๑๘๑๕ เขาได้เริ่มเขียนบทความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไปในทะเลทราย รวมถึงการได้ไปเยือน Sinai และอ่าว Agaba แต่ขณะเตรียมจะเดินทางต่อไปเมือง Timbuktu เพื่อค้นหาต้นแม่น้ำ Niger เขาก็ล้มป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคบิดที่กรุงโคโร เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ค.ศ. ๑๘๑๗ สิริอายุ ๓๒ ปี และหลังจากที่ได้ใช้ชีวิตเยี่ยงชาวมุสลิมเป็นเวลานาน จิตใจและความนึกคิดของ Burckhardt ก็ได้กลายเป็นมุสลิมไปด้วย ดังนั้น คำจารึกบนหลุมฝังศพของเขาจึงมีเพียงว่า “Sheikh Ibrahim ibn Abdallah” ส่วนเอกสารบันทึกการเดินทางของเขาในดินแดนอาหรับนั้น Burckhardt ได้ส่งกลับไปเก็บที่มหาวิทยาลัย Cambridge ในอังกฤษ

ในช่วงปี ค.ศ. ๑๘๑๙-๑๘๓๐ ทางสมาคม African Association ได้จัดพิมพ์ผลงานของ Burckhardt เป็นหนังสือ ๔ เล่ม ชื่อ Travels in Nubia, Travels in Syria, Travels in Arabia และ Notes on the Bedouins and Wahhabis แม้สำนวนและลีลาการเขียนของ Burckhardt จะไม่ชวนอ่าน แต่สาระที่มีในหนังสือได้จุดประกายให้คนรุ่นหลังได้เริ่มรู้ และพยายามเข้าใจอารยธรรมโบราณแห่งหนึ่งของโลก

ดังในปี ค.ศ. ๑๘๓๖ การได้อ่านหนังสือของ Burckhardt ทำให้ Léon de Laborde เดินทางไปสำรวจ Petra ศิลานครที่ลึกลับอย่างละเอียด และได้นำข้อมูลของเมืองลับแลแห่งนี้มาเรียบเรียงเป็นหนังสือภาพชื่อ Voyage de l' Arabie Pétrée ให้โลกรู้จักจนทุกวันนี้

Petra (ในภาษากรีกแปลว่า หิน) เป็นเมืองที่ตั้งอยู่กลางหุบเขา Wadi Musa (หุบเขาของ Moses) ที่แห้งแล้ง และอยู่ทางใต้ของ Jerusalem กับ Damascus แต่อยู่ทางเหนือของ Dead Sea กับอ่าว Agaba ในจอร์แดน เมื่อ ๖๐๐ ปีก่อนคริสตกาล Petra เคยเป็นถิ่นอาศัยของชนเผ่า Nabataean ที่เพนजर่อนเร่

อยู่กลางทะเลทราย และมีอาชีพเป็นโจรสลัดที่คอยปล้นทรัพย์สินของกองคาราวานที่เดินทางผ่าน เพราะเมืองนี้ตั้งอยู่บนเส้นทางการค้าสองเส้นที่เชื่อมระหว่างตะวันออกกับตะวันตก และเชื่อมคาบสมุทรอาหรับกับอ่าวเปอร์เซีย คือเส้นทางจาก Red Sea และอ่าว Agaba ผ่าน Petra ไป Damascus กับ Bosra และเส้นทางจากคาบสมุทร Gaza ผ่าน Petra ไปอ่าวเปอร์เซีย ดังนั้นชาว Nabataean จึงได้เห็นการขนมุกจากอ่าวเปอร์เซีย กายาน ไม้หอม และไหมจากจีน และเครื่องเทศจากอินเดีย ซึ่งล้วนเป็นสินค้ามีค่า และเมื่อบรรดาพ่อค้าเห็นโจรสลัดทะเลทราย ต่างก็พากันกลัวถูกฆ่าหรือถูกปล้นสดมภ์ จึงมอบเงินให้โดยดี ในเวลาต่อมา ชนเผ่า Nabataean ได้เปลี่ยนจากการปล้นเป็นการริดไถเพื่อขอค่าคุ้มครองแทน ซึ่งถ้าพ่อค้าหรือนักเดินทางไม่ให้ก็จะถูกฆ่า แต่ถ้าให้ก็ต้องจ่ายในราคาสองเท่าของราคาสินค้าที่จะนำผ่าน วิธีนี้ทำให้ชาว Nabataean มีฐานะร่ำรวย และมีเงินมหาศาล จนสามารถสร้างเมือง โดยการสกัดหินจากภูเขาสิมพูจนดูเหมือนเมืองในเทพนิยายได้อย่างน่าอัศจรรย์ เพราะมีทั้งอนุสาวรีย์ สุสาน ที่ฝังศพ และร้านค้าให้ประชากร ๓๐,๐๐๐ คนได้อาศัย และทำธุรกิจเป็นเวลานานหลายศตวรรษ

สำหรับประวัติความเป็นมาของชนเผ่า Nabataean นั้น เดิมเป็นพวกเร่ร่อนในทะเลทรายอยู่ทางตอนเหนือของประเทศซาอุดีอาระเบีย ต่อมาได้อพยพมาตั้งรกรากอยู่ทางตอนใต้ของจอร์แดนเมื่อ ๓๑๐ ปีก่อนคริสตกาล หลังจากที่ยักรพรรดิ Alexander มหาราชสิ้นพระชนม์ และได้ถูกชนพื้นเมืองเผ่าอื่นต่อต้าน แต่ชนเผ่า Nabataean เป็นนักรบที่เข้มแข็ง และสู้รบเก่งกว่า จึงยึดครองดินแดนตอนใต้ได้หมด ครั้นเมื่อได้พบว่า Petra ตั้งอยู่บนทางผ่านของคาราวานอูฐที่ขนลำเลียงเครื่องเทศ งาช้าง ไม้หอม กายาน ปะการัง เปลือกทองคำ และทาส ชนเผ่า Nabataean จึงใช้วิธีริดไถพ่อค้า โดยอ้างว่าเก็บค่าพิทักษ์รักษาความปลอดภัยตลอดทางผ่าน จนสามารถนำเงินค่าธรรมเนียมนี้มาสร้างอารยธรรมของตนเองได้

โลกอาหรับเมื่อ ๑๐๐ ปีก่อนคริสตกาล เป็นเวลาที่อารยธรรมตะวันออกกลางกำลังมีการเปลี่ยนแปลงมาก เพราะจักรพรรดิ Alexander มหาราชทรงประสงค์จะเปลี่ยนประเพณี ความเชื่อ การทหาร สถาปัตยกรรม วรรณกรรม ศาสนา และปรัชญาของอาหรับให้เป็นแนวกกรีกให้หมด

ดังนั้นชนเผ่า Nabataean จึงรับอารยธรรมกรีกเข้ามาปรับใช้จากเดิมที่เคยร่อนเร่อยู่ในทะเลทราย และไม่มีบ้านเรือนเป็นหลักแหล่ง ก็รู้จักสร้างวิหาร สุสาน ถนนหนทางตามรูปแบบกรีก และโรมัน อีกทั้งมีการสร้างอนุสาวรีย์ และรูปแกะสลักเทพ Dushara แห่งความอุดมสมบูรณ์และฝน รวมถึงสร้างรูปเทพ Nike แห่งการพยากรณ์ด้วย

จากนั้นอารยธรรม Nabataean ก็ได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นเรื่อยๆ เมื่อชาวเมืองรู้จักทำเครื่องปั้นดินเผาเป็นถ้วยชาม และทำตะเกียงสำหรับใช้ในบ้าน แต่ตะเกียงที่นักโบราณคดีขุดพบมีรูปทรงเดียวกันหมด นั้นแสดงให้เห็นว่า ร้านทำตะเกียงในเมืองมีเพียงร้านเดียวเพื่อคนทั้งเมืองใช้ การขุดพบแจกันหินอ่อนที่มีเสือเกาะที่ขอบก็แสดงว่า แจกันนั้นเคยเป็นของชาว Nabataean ที่มีมั่งมี และขนาดใหญ่ของแจกันแสดงว่ามันเป็นภาชนะล้างมือ

นักโบราณคดียังได้พบอีกว่า สถาปนิกชาว Nabataean ได้ผสมผสานวัฒนธรรมอาหรับและ Mediterranean ในการออกแบบอาคารให้เป็นแบบหน้าจั่ว ผนังอาคารมีการเจาะช่องแบบกรีกและเสากลมแบบโรมัน โรงละครมีที่นั่งแบบโรมัน จุคนได้ถึง ๓,๐๐๐ คน และมีที่นั่ง ๓๒ แถวเป็นรูปครึ่งวงกลม ในเมืองมีบ้านพัก คอกม้า และโกดังที่ทำจากอิฐดิน ซึ่งทำจากโคลนและกิ่งไม้แล้วนำมาตากแดดจนแห้ง

อาคารที่ใหญ่ที่สุดใน Petra อยู่ที่ Al Knazneh หรือ The Treasury ซึ่งกว้าง ๒๒ เมตร สูง ๓๕ เมตร และลึก ๒๐ เมตร ทำให้ดูเป็นบ้านใหญ่ แต่ในความเป็นจริงมันคือสถานที่ฝังศพ และเป็นวิหารบูชาเทพเจ้า ไหที่อยู่เหนือ Treasury นี้เคยเป็นที่เล่าลือว่า ภายในมีอัญมณีมีค่าของฟาโรห์ จึงมีนักล่าสมบัติพยายามยิงไหด้วยกระสุนปืน แต่ไม่มีสมบัติใดๆ ร่วงลงมา ไหจึงมีแต่รูกกระสุนเท่านั้น

คำถามหนึ่งที่น่าสนใจคือ เหตุใดชาว Nabataean จึงสามารถทำเกษตรกรรมได้ ทั้งๆ ที่ดินแดนแห่งนี้อยู่กลางทะเลทรายและมีฝนตกปีละไม่เกิน ๒ เซนติเมตรเท่านั้นเอง

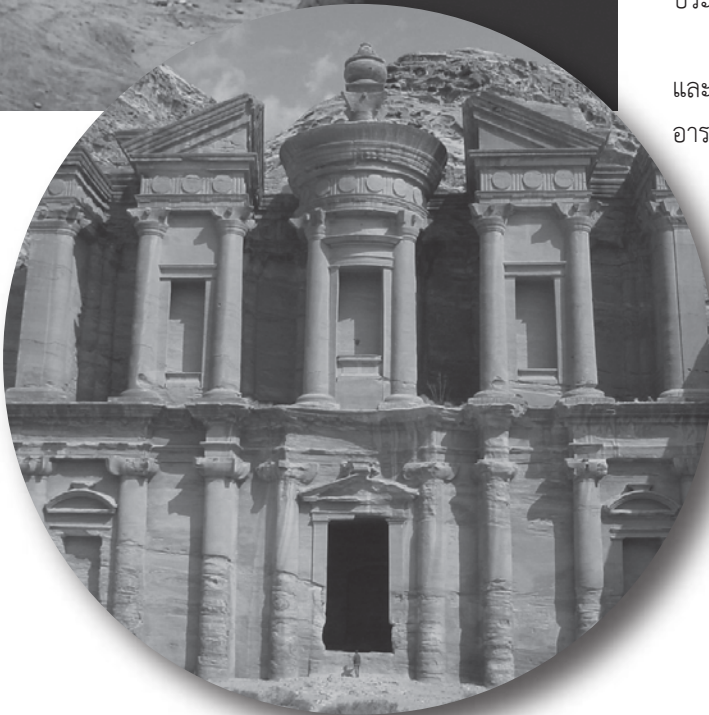
คำตอบก็คือ ชาว Nabataean มีวิธีทดน้ำ และมีความสามารถด้านวิศวกรรมชลประทานถึงระดับที่สามารถจัดการทดน้ำจากภูเขามาหล่อเลี้ยงชาวเมืองทั้งเมืองได้ ดังจะเห็นได้จากการขุดพบท่อลำเลียงน้ำที่ทำด้วยดินเหนียว ท่อมีเส้นผ่านศูนย์กลางยาว ๗ นิ้ว และสามารถลำเลียงน้ำได้นาทีละ ๔ แกลลอน นี่จึงเป็นหลักฐานที่แสดงว่า ชาว Nabataean เก่งในการหาน้ำสมชื่อ (Anbata แปลว่า ค้นหาน้ำ)

ความสามารถของวิศวกรชาว Nabataean ที่สามารถสร้างทั้งอ่างเก็บน้ำ และระบบระบายน้ำ ทำให้ชาวบ้านมีน้ำสำหรับทำเกษตรกรรม ปลูกต้นอัลมอนต์ อินทผลัม และถั่ว pistachios ความร่ำรวยและรุ่งเรืองของเมืองนี้ จึงเป็นที่เล่าลือมากจน มาร์ค แอนโทนี แห่งอาณาจักรโรมันเคยตั้งใจจะยึดเมือง Petra ไปถวายแด่พระนางคลีโอพัตราแห่งอียิปต์ แต่กองทัพโรมันถูกทหาร Nabataean โจมตีจนต้องถอย เพราะทหารโรมันไม่ชำนาญในการสู้รบกับข้าศึกที่แฝงตัวอยู่ในหุบเขาและอากาศที่ร้อนระอุของทะเลทราย Petra จึงดำรงสภาพเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญได้

เป็นเวลาหลายร้อยปี และเป็นศูนย์รวมระหว่างอารยธรรมกรีก โรมัน และอาหรับ

จนกระทั่ง ค.ศ. ๑๐๖ เมื่อจักรพรรดิ Cornelius Palma แห่งโรมได้ส่งกองทัพเข้าปิดเส้นทางเข้าเมือง และทำลายท่อลำเลียงน้ำ ความหิวโหย และความยากลำบากทำให้ชาวเมือง Petra ยอมแพ้และตกอยู่ภายใต้การยึดครองของกองทัพโรมัน ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็น Arabia Petraea ในเวลาต่อมาเมื่อจักรพรรดิ Diocetian ทรงบัญชาให้มีการตัดเส้นทางใหม่จากเมือง Damascus ถึงแม่น้ำยูเฟรติสเพื่อเดินทางต่อไปถึงเปอร์เซีย และได้ให้เส้นทางคาราวานตั้งต้นจาก Alexandria ไปทะเลแดงสู่อินเดีย เมื่อมีเส้นทางใหม่ เมืองใหม่ๆ ตามเส้นทางเริ่มเกิด บทบาทและรายได้ของเมือง Petra จึงเริ่มลด เมื่อเงินภาษีผ่านทางที่ได้น้อยลง พลเมืองยากจนก็มีจำนวนมากขึ้น แต่ Petra ก็ยังคงสภาพความเป็นอาณาจักรอยู่ได้ อีก ๒๐๐ ปีต่อมา ได้เกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวหลายครั้ง ความรุนแรงของเหตุการณ์ได้ทำให้ระบบการลำเลียงน้ำแตกสลาย เมื่อเกิดภัยแล้งชาวเมืองจึงได้ร้องขอให้นักบวช Barsaunna แห่งคริสต์ศาสนาทำพิธีขอฝน เมื่อฝนตกชาวเมืองจึงเลิกนับถือเทพ Dushara และหันมานับถือคริสต์ศาสนาแทน

ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น เมือง Palmyra ใน Syria ภายใต้การปกครองของโรมันเริ่มเจริญรุ่งเรือง และมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในทางการค้า ดังนั้น ผู้คน ทาส และผู้ใช้แรงงานต่างๆ ใน Petra จึงอพยพทั้ง Petra ไป ลุถึงคริสต์ศตวรรษที่ ๕ Petra จึงเป็นเพียงเมืองร้างของนักบวชเท่านั้น และได้ถูกกองทัพอาหรับเข้ายึดในปี ค.ศ. ๖๓๖ และในเวลาต่อมากองทัพครูเสด ได้พยายามเข้ายึดครอง Petra แต่ถูกทหารอาหรับ Saracen โจมตีจนต้องถอยทัพกลับ

จากนั้นภัยแล้ง สงคราม และเหตุการณ์แผ่นดินไหวได้ทำให้อาคารต่างๆ ใน Petra ถูกทำลาย ทรัพย์สินมีค่าถูกขโมย อาคารบ้านเรือนถูกลมทะเลทรายพัดซัดจนพังพินาศ จนในที่สุด เมื่อถึงคริสต์ศตวรรษที่ ๙ ก็ไม่มีใครอาศัยอยู่ใน Petra อีกเลย

หลังจากที่ Burckhardt ได้เห็น Petra ในปี ค.ศ. ๑๘๑๒ แล้ว เมื่อถึงปี ค.ศ. ๑๘๔๕ John William Burgon กวีชาวอังกฤษ ก็ได้เขียนบทประพันธ์เกี่ยวกับ Petra ว่า เป็นเมืองที่น่าประทับใจ เพราะเป็น “A rose-red city, half as old as time.”

ในปี ค.ศ. ๑๙๑๔ ลอเรนซ์แห่งอาระเบีย ได้เคยไปเยือน Petra หลายครั้ง และได้บันทึกว่าไม่มีใครรู้ว่า Petra มีสภาพเป็นอย่างไรจนกว่าจะได้เห็นด้วยตาตนเอง และเมื่อได้เห็นแล้ว ก็จะบรรยายไม่ถูกว่า สวยงามอย่างไร และเพียงใด

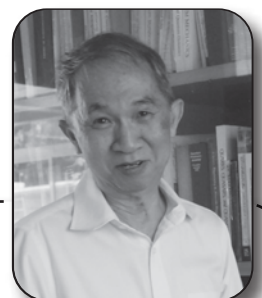
ความสวยงามอย่างน่าอัศจรรย์ใจของ Petra ได้ทำให้สถานที่นี้ถูกใช้เป็นฉากในการถ่ายทำภาพยนตร์เรื่อง Indiana Jones, Last Crusade และ Mortal Combat

ในวันที่ ๖ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๕ องค์การ UNESCO ได้ประกาศให้ Petra เป็นมรดกโลก

ความสวยงามของอาคารหินสีกุหลาบที่ถูกแกะสลักด้วยมือ และซุกซ่อนอยู่ในโตรกเขา แสดงให้เห็นว่าเมืองนี้เคยเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณในอดีต เมื่อ ๑,๐๐๐ ปีก่อนของชนเผ่า

Nabataean

ณ วันนี้ Petra เป็นสัญลักษณ์ของประเทศ Jordan และมีนักท่องเที่ยวเข้าชมปีละ ประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ คน ในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ Petra ได้รับการยกย่องเป็นหนึ่งในเจ็ดของสถานที่มหัศจรรย์ของโลกยุคใหม่ (New Seven Wonders of the World)

ศ. ดร. สุทัศน์ ยกส้าน

(นักฟิสิกส์ อาจารย์ และนักเขียนสารคดี)

สำเร็จการศึกษาจากประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา มีผลงานด้านการสร้างทฤษฎีอธิบายสมบัติพื้นฐานบางประการของสภาพนำยิ่งยวด ได้รับรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดีเด่น ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ในสาขาฟิสิกส์ทฤษฎี นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ เมธีวิจัยอาวุโส และภาคีสมาชิกของราชบัณฑิตยสถาน

ไขปริศนา วัดโมลีโลกยาราม ธนบุรี

The Mysteries of Wat Molilokkayaram

Situated on the north bank of Bangkok Yai Canal, Wat Molilokkayaram was initially called Wat Taitalad. The temple is full of mysteries.

Although an old map used in a war between the Ayuthaya kingdom and the French in King Pet Raja in 1688 does not show Wat Taitalad, its architecture resembles the early Ayuthaya style. Another mystery is whether Wat Taitalad used to be part of King Taksin's palace or not.

โดย อรพินธุ์ การุณจิตต์

ซ้าย : พระอุโบสถ ได้รับการปฏิสังขรณ์ใหญ่ในสมัยรัชกาลที่ ๓
ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๔ ได้รับการปฏิสังขรณ์อีก
โดยที่หน้าบันมีรูปมงกุฎคงอยู่บนพานเหนือช้าง ๓ เศียร สองข้างเป็นฉัตร
อันเป็นเครื่องหมายแห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ขวา : สระน้ำโบราณ สันนิษฐานว่าน่าจะสร้างสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
ในสมัยรัชกาลที่ ๕ เคยมีการทำท่อเพื่อให้น้ำเข้าสู่สระ

วัดโมลีโลกยารามเป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดราชวรวิหาร ตั้งอยู่ด้านหลังพระราชวังเดิม กรุงเทพมหานคร ด้านทิศเหนือ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

เอกสารชั้นรองหลายเล่มกล่าวเหมือนๆ กันว่าวัดนี้เป็นวัดที่ตั้งมาตั้งแต่สมัยอยุธยา มีชื่อว่า วัดท้ายตลาด เพราะอยู่ต่อตลาดเมืองธนบุรี (เมืองบางกอก) ต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ทรงขนานนามเมื่อทรงปฏิสังขรณ์ว่า วัดพุทไธศวรรยาราม หรือ วัดพุทไธศวรรย์ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงขนานนามใหม่อีกเมื่อทรงปฏิสังขรณ์ทั่วพระอารามว่า วัดโมลีโลกยสุธาราม ส่วนที่กลายมาเป็นวัดโมลีโลกยารามนั้น สันนิษฐานกันว่าน่าจะมาจากชื่อวัดโมลีโลกยสุธารามนั่นเอง คงเรียกกันสั้นๆ ว่า วัดโมลีโลกย์ ต่อมาคงต้องการให้มีคำว่า “อาราม” ต่อท้ายจึงกลายมาเป็น วัดโมลีโลกยาราม

แต่จากเอกสารชั้นต้นอย่างแผนที่การสู้รบระหว่างไทยกับฝรั่งเศสที่เมืองบางกอก ซึ่งเขียนขึ้นโดยชาวฝรั่งเศสชื่อ มงซิเอร์-วอลเลิน เดสเฮอร์เกนส์ ในต้นสมัยสมเด็จพระเพทราชา (พ.ศ. ๒๒๓๑) แสดงให้เห็นว่าบริเวณที่ตั้งวัดโมลีโลกยารามในขณะนั้นยังเป็นค่ายของคนไทยมีปืนใหญ่สำหรับยิงต่อสู้กับพวกฝรั่งเศส

นั่นน่าจะแสดงว่าในสมัยอยุธยา พ.ศ. ๒๒๓๑ แผ่นดินของสมเด็จพระเพทราชาตอนต้น วัดนี้ยังมิได้อุบัติขึ้นแต่อาจมีขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลายช่วงหลัง พ.ศ. ๒๒๓๑ ก็เป็นไปได้

จากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมโดย น.ณ ปากน้ำ กล่าวว่าวิหารของวัดนี้มีลักษณะคล้ายพระอุโบสถวัดศาลาปูนวัดโบราณในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สันนิษฐานกันว่าเป็นวัดในสมัยอยุธยาตอนต้น พระพุทธรูปในพระวิหารหลายองค์มีลักษณะศิลปะสมัยอยุธยาตอนกลาง โดยเฉพาะพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่ประดิษฐานในห้องเล็กของพระวิหาร ซึ่งเป็นพระพุทธรูปหินทรายสีแดงหุ้มปูน (ปัจจุบันหุ้มด้วยดีบุกทาสีทอง) น่าจะได้รับการปฏิสังขรณ์ในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม (พ.ศ. ๒๑๕๓-๒๑๗๑) หรือไม่ก็ไม่ว่าสมเด็จพระนารายณ์ลงมา (พ.ศ. ๒๑๙๙-๒๒๓๑) (น.ณ ปากน้ำ, ๒๕๑๔) ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ว่าวัดนี้สร้างในสมัยอยุธยาตอนต้น-ตอนกลาง แต่ณัฐภัทร จันทวิช กล่าวไว้ว่า พระพักตร์ ของพระพุทธรูปองค์นี้เป็นแบบศิลปะอุทองซึ่งเป็นศิลปะสมัยก่อนอยุธยา แต่ประทับนั่งขัดสมาธิเพชร แทนที่จะขัดสมาธิราบแบบพระพุทธรูปศิลปะอุทองโดยทั่วไป

นอกจากนี้มีเรื่องเล่าต่อ ๆ กันมาว่าในสมัยธนบุรีวิหารนี้เป็นฉางเกลือของสมเด็จพระเจ้าตากสิน (พุทธโฆสภ, ๒๕๒๓) จะเห็นได้ว่ายังมีความขัดแย้งกันอยู่ในเอกสารต่างๆ ซึ่งก็อาจเป็นไปได้อีกเหมือนกันว่าเอกสารอาจจะไม่ถูกต้องหรือพระพุทธรูปอาจจะถูกนำมาจากที่อื่นหรือมีการสร้างเลียนแบบ

โบราณสถานสำคัญในวัด

๑. พระอุโบสถ เป็นพระ

อุโบสถก่ออิฐถือปูน หันหน้าออก
คลองบางกอกใหญ่ทางทิศใต้
ขนาดกว้างประมาณ ๙.๐๕ เมตร
ยาวประมาณ ๒๕ เมตร หลังคา
มุขลด ๓ ชั้น มุงกระเบื้องไทย
พ.ศ. ๒๔๕๒ มีการปฏิสังขรณ์
โดยเปลี่ยนตัวไม้เครื่องบนที่ชำรุด
ทำซ่อฟ้าและทำการยกซ่อฟ้า เมื่อ
วันที่ ๓ เมษายน ๒๔๕๓ ในปี
พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๖ ทางวัดได้

เปลี่ยนกระเบื้องมุงหลังคาใหม่เป็นกระเบื้องดินเผาเคลือบ ซ่อฟ้า
ใบระกาชำรุดทางวัดได้จัดสร้างใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ และประกอบ
พิธียกซ่อฟ้าเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๘ พระประธานในพระ
อุโบสถเป็นพระพุทธรูปหล่อปางมารวิชัย หน้าตักกว้างประมาณ ๒
เมตร ไม่ปรากฏพระนาม ไม่ทราบที่มาและประวัติว่าหล่อขึ้นแต่ครั้งไร

ในเอกสารหนังสือสมุดไทยคำในหอสมุดแห่งชาติ กล่าวว่า
พระอุโบสถนี้สร้างขึ้นสมัยรัชกาลที่ ๑

๒. พระวิหาร เป็นพระวิหารก่ออิฐถือปูน ตั้งอยู่ใกล้พระ

อุโบสถ หันหน้าออกคลองบางกอกใหญ่ด้านทิศใต้ มีเรื่องเล่าว่า
พระวิหารนี้เป็นฉวางเกลือของสมเด็จพระเจ้าตากสินในสมัยธนบุรี

พระอุโบสถและพระวิหารนี้เป็นเขตพุทธาวาสมีกำแพงแก้ว
ก่ออิฐถือปูน สูงประมาณ ๒ เมตรล้อมรอบ

๓. พระตำหนักสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ เป็นอาคารก่อ
อิฐถือปูน ตั้งอยู่ที่แนวกำแพงแก้วทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
ติดกับเขตพระราชวังเดิม กรุงธนบุรี หรือกองบัญชาการกองทัพบก
ปัจจุบัน แนวกำแพงแก้วทางด้านนี้ขาดหายไปกลายเป็นกำแพง
คอนกรีตเสริมเหล็ก

มีหลักฐานเอกสารกล่าวว่าพระตำหนักนี้สร้างในสมัยรัชกาล
ที่ ๓ บานประตูหน้าต่างเขียนลายรดน้ำเป็นรูปต้นไม้มีดอกสีทอง
บนพื้นดำ บางตอนสลักรักสี ลักษณะเก่ามาก ภายในพระตำหนัก
มีรูปหล่อสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ขุน) นั่งขัดสมาธิขนาด
ประมาณเท่าตัวประดิษฐานอยู่บนแท่น

รูปหล่อนี้ทำขึ้นในคราวเดียวกับการสร้างพระตำหนักนี้
บริเวณลาน ๒ ข้างพระตำหนักนี้มีเจดีย์ขนาดไม่ใหญ่นักข้างละ ๒
องค์ จากลานของพระตำหนักใหญ่ได้มีการสร้างหอขนาดเล็กติดต่อกัน
ยื่นเข้ามาภายในลานพระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป
จำลอง ได้ฤกษ์พระตำหนักก่อเป็นอาร์คหน้าต่างโค้งยอดแหลมและ
ในช่องหน้าต่างโค้งด้านล่างนั้น มีรูปปั้นปูนอยู่สองข้างปีก เป็นรูป
ทหารฝรั่งเศษขนาดย่อมกว่าคนจริงเล็กน้อย เครื่องแต่งกายก็เป็น
แบบทหารฝรั่งเศษโบราณ สอบถามพระสงฆ์ในวัด ได้เล่าให้ฟังว่า
นำมาจากป้อมวิชัยประสิทธิ์

ซ้าย : พระวิหาร ภายในแบ่งออกเป็น ๒ ห้อง คือ
ห้องใหญ่และห้องเล็กคล้ายพระอุโบสถวัดศาลาปูน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในห้องเล็กประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่
มีเรื่องเล่ากันต่อๆ มาว่าเคยเป็นฉวางเกลือ
ของสมเด็จพระเจ้าตากสินในสมัยธนบุรี
ขวา : หอไตร บนหลังคามีปูนปั้นรูปเจดีย์เล็กๆ อยู่ที่ยันลมและชายบันลุ่ม

๔. หอไตร เป็นอาคารสร้างด้วยไม้ ตั้งอยู่ในเขตสังฆาวาส
บริเวณเดียวกับกุฏิติก (กุฏิเจ้าอาวาส) ขนาดกว้างประมาณ ๘
เมตร ยาวประมาณ ๑๐ เมตร หลังคามุงกระเบื้อง สีบานประตู
หน้าต่างเป็นลายรดน้ำ สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยรัตนโกสินทร์
ตอนต้น ปัจจุบันบริเวณใต้ถุนหอไตรได้ทำเป็นห้องก่ออิฐถือปูน

โบราณวัตถุสำคัญ เป็นโบราณวัตถุซึ่งได้รับพระราชทานไว้
สำหรับวัด มีดังนี้

๑. พระไตรปิฎกฉบับพิมพ์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้จัดพิมพ์ขึ้นด้วยอักษรไทยเป็นครั้งแรกเพื่อ
เผยแพร่ ได้โปรดฯ ให้พิมพ์เป็นหนังสือ ๑,๐๐๐ จบๆ ละ ๓๙ เล่ม
พระราชทานไว้ตามวัดหลวงวัดละ ๑ จบ

๒. พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้จัดพิมพ์ขึ้นรวม ๑,๕๐๐ จบ จบหนึ่งมี ๔๕
เล่ม พระราชทานไปตามวัดต่าง ๆ มหาวิทยาลัยและหอสมุด
นานาชาติทั่วโลก

๓. ธรรมาสถ์ลายทอง เป็นเครื่องสังเค็ดในงานถวาย
พระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๔. พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเครื่องยศจอมพลทหารบก

๕. คัมภีร์ภิกขุปาฏิโมกข์ พร้อมทั้งตู้และธรรมาสถ์ เครื่อง
สังเค็ดในงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้าฯ กรมหลวงศรีรัตนโกสินทร์

หลักฐานที่ใช้สนับสนุนข้อสันนิษฐานของผู้เขียน คือพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า “...อนึ่งป้อมวิไชยเณรท้ายพระราชวังนั้นให้ชื่อป้อมวิชัยประสิทธิ์...” จึงน่าจะกล่าวได้ว่าอาณาจักรพระราชวังเดิมด้านทิศใต้นั้นสิ้นสุดตรงป้อมวิไชยเณร (ป้อมวิชัยประสิทธิ์) ซึ่งในขณะนั้นน่าจะยังมีแนวกำแพงเมืองบางกอกเหลือ

วิเคราะห์

เกี่ยวกับอายุสมัยนั้นพอจะสรุปจากหลักฐานแผนที่ทางการสู้รบระหว่างไทยกับฝรั่งเศสที่เมืองบางกอก (พ.ศ. ๒๒๓๑) และการวิเคราะห์ของนักวิชาการซึ่งวิเคราะห์เกี่ยวกับอายุสมัยด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม ซึ่งพอจะอนุมานได้ว่า วัดโมลีโลกยาราม น่าจะมีอายุอยู่ในราวสมัยอยุธยา

ส่วนในเรื่องที่ว่าวัดนี้ถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชวังเดิม กรุงธนบุรีหรือไม่นั้น ผู้เขียนวิเคราะห์ว่าวัดนี้ไม่ได้ถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชวังเดิม กรุงธนบุรี โดยพิจารณาจากสถานที่ตั้งและเอกสาร

จากภูมิลักษณะสถานที่ตั้งที่กล่าวมารวมทั้งโบราณราชประเพณีสมัยอยุธยาน่าจะเชื่อได้ว่าวัดแจ้ง (วัดอรุณราชวราราม) ได้ถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชวังเดิม กรุงธนบุรีและเป็นวัดในพระบรมมหาราชวัง ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษาทำนองเดียวกับวัดพระศรีสรรเพชญ์ในพระราชวังโบราณกรุงศรีอยุธยา และมีเหตุผลอื่นอีก คือ เนื่องจากวัดนี้เป็นวัดที่สมเด็จพระเจ้าตากสินล่องเรือมาถึงเมื่อฟ้าแจ้ง และเสด็จขึ้นไปนมัสการพระธาตุ (พระปรางค์) แล้วขนานนามใหม่จากเดิมที่เรียกว่าวัดมะกอกนอกเป็นวัดแจ้งและมีพระราชดำริจะสร้างพระราชวังและพระนครบริเวณนี้ เพราะทรงเห็นว่าชัยภูมิดีและเป็นเมืองบางกอก (เมืองธนบุรี) อยู่ก่อนแล้ว ดังนั้นอาณาจักรพระราชวังเดิมทางตอนเหนือจึงควรติดคลองนครบาลซึ่งเป็นคลองเหนือวัดแจ้ง (วัดอรุณราชวราราม) นอกจากนี้เมื่อปีขุน เอกศก จุลศักราช ๑๑๔๑ (พ.ศ. ๒๓๒๒) เมื่อกรุงธนบุรีทำสงครามชนะกรุงศรีสัตนาคนหุต ได้อัญเชิญพระแก้วมรกตมา ณ กรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินทรงให้สร้างโรงประดิษฐานพระแก้วมรกตที่ข้างพระอุโบสถวัดแจ้ง (วัดอรุณราชวราราม) แล้วกระทำการสมโภชใหญ่โต (ศิลปากร, กรม, ๒๕๒๑) แสดงให้เห็นว่าวัดนี้เป็นวัดสำคัญ ควรเป็นวัดในพระบรมมหาราชวัง

อยู่ข้างและกั้นอยู่ระหว่างพระราชวังและวัดท้ายตลาด (วัดโมลีโลกยาราม) สมเด็จพระเจ้าตากสินน่าจะให้ซ่อมสร้างกำแพงเมืองบางกอกเป็นกำแพงพระราชวัง เพื่อกั้นระหว่างวังกับวัด

ดังนั้นถ้าจะสันนิษฐานว่าวัดท้ายตลาด (วัดโมลีโลกยาราม) รวมอยู่ในพระราชวังด้วยแล้ว ป้อมวิไชยเณร หรือ ป้อมวิชัยประสิทธิ์จะไม่ใช่อ้อมท้ายพระราชวัง เนื่องจากมีพื้นที่วัดท้ายตลาดต่อลงไปอีกกว้างทีเดียว

และในเรื่องการปฏิสังขรณ์พระปรางค์วัดอรุณราชวราราม ตอนพระธรรมเทศนาปฏิสังขรณ์กลางของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฤทธิ) แสดงในงานพระราชกุศลพระชนมายุสมมงคลในรัชกาลที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็กล่าวเพียงว่า สมเด็จพระเจ้าตากสินทรงมีพระราชดำริว่า “วัดแจ้งกับวัดท้ายตลาดนั้นเป็นวัดอยู่ใกล้ติดติดเนื่องกับพระราชวัง มีสมควรพระสงฆ์จะอยู่จำพรรษา จึงโปรดเกล้าฯ ให้อาราธนาพระภิกษุสงฆ์ในวัดทั้ง ๒ นั้นไปอยู่จำพรรษา ในวัดโพธาราม ซึ่งตั้งอยู่ ณ ฝั่งแม่น้ำตะวันออกแห่งพระราชวังพระเจ้ากรุงธนบุรี” (ปัจจุบันวัดโพธาราม คือ วัดพระเชตุพน) ด้วยเหตุผลที่กล่าวแล้วเช่นกันรวมทั้งข้อความในเอกสารดังกล่าว จึงน่าจะเชื่อได้ว่าวัดท้ายตลาด (วัดโมลีโลกยาราม) ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของพระราชวัง นอกจากนั้นในเอกสารชิ้นเดียวกันนี้ยังมีข้อความกล่าวไว้อีกว่า เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินทรงสร้างพระราชวังใหม่นั้นได้ทรงเอากำแพงป้อมวิไชยเณร (ป้อมวิชัยประสิทธิ์) เป็นที่ตั้งตัวพระราชวัง แล้วโปรดฯ “ให้ขยายเขตกันเป็นพระราชวังถึงคลองนครบาล (คลองวัดแจ้ง) เพราะฉะนั้นวัดแจ้งจึงตกเข้ามาอยู่กลางพระราชวัง เป็นการยกเว้นเล็กไม่ไห้พระสงฆ์อยู่อาศัย เขตพระราชวังตะวันตกจดวัดโมลีโลกย์ ซึ่งเป็นตลาดท้ายสนม เรียกว่าวัดท้ายตลาด” (จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง, ๒๕๔๒) นั้นแสดงว่าวัดแจ้ง (วัดอรุณราชวราราม) เป็นวัดในพระราชวัง ส่วนพระราชวังด้านตะวันตก (เฉียงใต้) คือส่วนท้ายพระราชวังเพียงแต่ชนวัดท้ายตลาด (วัดโมลีโลกยาราม) ซึ่งมีส่วนหนึ่งเป็นตลาด นั่นคือบริเวณนี้ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของพระราชวังสมัยธนบุรี เพียงแต่อยู่ติดกันเท่านั้น และวัดนี้คงอยู่ต่อจากตลาด

ซึ่งยังคงมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาและคงมีเรื่อยมา ประชาชนทั่วไปยังคงนิยมเรียกวัดนี้ว่า วัดท้ายตลาด

จากเหตุผลทั้งหมดดังกล่าวมา จึงสันนิษฐานได้ว่าในสมัยธนบุรี วัดท้ายตลาด (วัดโมลีโลกยาราม) ไม่ได้ถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชวังเดิม แต่น่าจะเป็นเพียงวัดเล็กๆ ที่ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษาและอาจจะใช้เป็นที่พักเสียบ้างของหลวงเพื่อใช้ในการศึกสงครามจากเรื่องที่เล่ากันต่อๆ มาและมีบันทึกไว้ในหนังสือสมุดไทยคำ

บรรณานุกรม

- การศาสนา, กรม. **ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม ๑** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๕.
- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. **พระธรรมเทศนาเรื่องปฏิสังขรณ์กลา** ของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฤทธิ) แสดงในงานพระราชกุศล พระชนมายุสมมงคลในรัชกาลที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๒.
- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ ๕ กระทรวงศึกษาธิการ **เรื่องวัดโมลีโลกยาราม**.
- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ ๕ กระทรวงศึกษาธิการ **เรื่องรายงานมรณายกวัดโมฬีโลก**.
- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ ๖ กระทรวงศึกษาธิการ **เรื่องปฏิสังขรณ์วัดโมฬีโลก**.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **ตำนานเรื่องสถานที่ต่างๆ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้าง**. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๔. (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวราณรัตนกัญญาโปรดให้พิมพ์เมื่อปีระกา พ.ศ. ๒๔๖๔).
- **“ตำนานวัดโมฬีโลก”** หอสมุดแห่งชาติ. หนังสือสมุดไทยคำ. อักษรไทย. ภาษาไทย. เส้นดินสอ. เลขที่ ๖๔.
- ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา (ข้า บุนนาค). **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑**. พิมพ์ครั้งที่ ๒ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงตรวจชำระและทรงพระนิพนธ์อธิบาย. กรมศิลปากร จัดพิมพ์เผยแพร่, ๒๕๓๑.
- น.ณ ปากน้ำ. **ศิลปะในบางกอก**. พระนคร : เกษมบรรณกิจ, ๒๕๑๔.
- นริศรานุวัดติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา และดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **สาส์นสมเด็จพระเลม ๑**. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๔.
- **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๖๕ พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรี ฉบับพันจันทมุทศ (เจิม)**. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางสวณ นพวงศ์ ณ อยุธยา, ๒๕๐๓.
- **พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. ๒๕๐๓**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชจำกัด, ๒๕๓๑.
- พุทธโฆส. **วัดของท่าน** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **ประวัติวัดโมลีโลกยารามราชวรวิหาร** กรุงเทพมหานคร : ประยูรวงศ์ จำกัด, ๒๕๒๕. (จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน พ.ศ. ๒๕๒๕).
- ศิลปากร, กรม. **ตำนานวัดอุษสถานที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนา**. พระนคร : ส. การพิมพ์, ๒๔๙๙. (พิมพ์เนื่องในงานพิธีหล่อพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ วัดราชบพิธราชมารามวรวิหาร วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๔๙๙).
- ศิลปากร, กรม. **ประวัติวัดอรุณราชวราราม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒ มปท. : ๒๕๒๑ (คณะสงฆ์วัดอรุณราชวราราม จัดพิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระพุทธเจ้าจารย์ (วน ฐิตญาณ มหาเถร) อดีตเจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๑).
- อรพินธุ์ การุณจิตต์ “กว่าจะเป็นพระราชวังเดิม”, **นิตยสารศิลปากร**. ปีที่ ๔๑ ฉบับที่ ๖. พฤศจิกายน-ธันวาคม, ๒๕๔๑.

ซ้าย : หอสวดมนต์ เป็น ๑ ในกฎีกา ๓ หลังที่รัชกาลที่ ๔ โปรดฯ ให้สร้างเพื่อเป็นการผาติกรรมในการย้ายพระตำหนักแดงของสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินีไปปลูกที่วัดเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี

ขวา :

๑. พระพุทธรูปขนาดใหญ่ ในห้องเล็กของพระวิหาร นักวิชาการกล่าวว่าลักษณะพระพักตร์เป็นพระพุทธรูปศิลปะอุททอง แต่ขัดสมาธิเพชรแทนที่จะขัดสมาธิราบแบบพระพุทธรูปอุททองทั่วไป
๒. หอระฆัง น่าจะสร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
๓. พระตำหนักสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ สร้างในสมัยรัชกาลที่ ๓

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลเอกสารประกอบกับผลการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมของนักวิชาการ ยังไม่สามารถให้ข้อสรุปได้ว่าวัดท้ายตลาด (วัดโมลีโลกยาราม) สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาช่วงใด ส่วนเรื่องที่ว่าวัดท้ายตลาด (วัดโมลีโลกยาราม) เป็นส่วนหนึ่งของพระราชวัง กรุงธนบุรี ตามที่เคยเชื่อกันมาแต่เดิมหรือไม่ จากสภาพภูมิลักษณะพื้นที่ที่ตั้งของกรุงธนบุรี, พระราชวัง และวัดทั้ง ๒ วัด คือ วัดแจ้ง (วัดอรุณราชวราราม) และวัดท้ายตลาด (วัดโมลีโลกยาราม) และข้อมูลเอกสารที่มีความขัดแย้งกัน ก็ได้นำเสนอมุมมองใหม่ว่าวัดท้ายตลาด (วัดโมลีโลกยาราม) ไม่น่าจะเป็นส่วนหนึ่งของพระราชวัง กรุงธนบุรี และเพียงจะมีพระสงฆ์จำพรรษาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ จนถึงปัจจุบัน

อรพินธุ์ การุณจิตต์

รับราชการครั้งแรกสังกัดกรมศิลปากร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐

ประจำหน่วยศิลปากรที่ ๗ ขอนแก่น ระยะเวลาไปมาหลายแห่ง ทั้งลพบุรี กรุงเทพฯ สุโขทัย ก่อนจะกลับมายังกรุงเทพฯ อีกครั้ง จากการย้ายไปทำงานในหลายพื้นที่ ทำให้มีประสบการณ์ที่หลากหลายจากการทำงานที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

๑

๒

๓

๔

นกอยู่เย็น ที่..

นกกระเต็นหัวขาวธรรมดา

นกตีนขาว

เรื่องโดย วาสนา ประสิทธิ์จตุระกุล
ภาพจากหนังสือ Birds of Sriracha

คนเป็นสุข ..ศรีราชา

นกอีแพรดแถบออกดำ

นกสีทอง

นกปรอดหน้าขาว

Birds of Sriracha

Many wonderful birds can be seen in and around Esso Sriracha Refinery, ranging from Common Kingfisher, Black-winged Stilt, Coppersmith Barbet to Yellow-vented Bulbul.

Esso Director and Refinery Manager Mark Northcutt said, "At Esso Sriracha Refinery, we are committed to keeping the environment. We believed that the industry, the community and the environment can grow together with proper measures and collaboration."

นกกระเต็นหัวดำ

นกขมิ้นเหลืองอ่อน

นกเงาขาว

แดดยามเช้า ทักทายหมู่ไม้รอบๆ สระน้ำใสสะอาดที่เต็มไปด้วยปลาการ์พหลากสี ในระหว่างทางที่ วิรัตน์ วรีพุ่มซ้อน พนักงานปฏิบัติการ โรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชา กำลังเดินไปยังอาคารบริหาร เขาหยุดที่สระน้ำนั้นเพื่อดูนกกระเต็นน้อยธรรมดา (Common Kingfisher) เกาะอยู่บนกิ่งไม้ริมสระน้ำหน้าอาคารบริหาร มันคงกำลังหาอาหารซึ่งมักจะเป็นปลาตัวเล็กตัวน้อย

วิรัตน์ เคยได้ยินมาว่า ก่อนหน้านี้ ริก เพอร์เซล ผู้บริหารโครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำมัน โรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชา ก็เคยเห็นนกกระเต็นน้อยธรรมดา ที่บริเวณสระน้ำแห่งนี้ในช่วงเย็นระหว่างที่ ริก เดินกลับจากการตรวจงานก่อสร้าง

นอกจากวิรัตน์และริกแล้ว พนักงานหลายๆ คนที่โรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชาแห่งนี้ ต่างก็เคยพบเห็นนกน้อยหลากหลายประเภทในบริเวณโรงกลั่น ส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณสระน้ำและสวนสวยหน้าอาคารบริหาร แหล่งน้ำรอบๆ ถึงเก็บน้ำมันดิบและลานจอดรถหลังอาคารบริหาร

นกที่สามารถพบเห็นได้ที่โรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชา มีมากมายหลายชนิด อาทิ นกตีนเทียน (Black-Winged Stilt) นกตีทอง (Coppersmith Barbet) นกปรอดหน้าवल (Yellow-vented Bulbul) นกตะขาบทุ่ง (Indian Roller) นกโพระดกธรรมดา (Lineated Barbet) นกกาเหว่า (Common Koel) นกจาบคา (Green Bee-Eater) นกกระเต็นหัวดำ (Black-capped Kingfisher) นกกะปูดใหญ่ (Greater Coucal) นกตบยุง (Nightjar) นกกระเบื้องผา (Blue Rock-Thrush) เขี้ยวแดง (Brahminy Kite) ฯลฯ

ฉัตรชัย ธนุพราน ซึ่งทำงานที่โรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชามานานกว่า ๒๕ ปีแล้ว เล่าให้ฟังว่า “ในช่วงเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงที่นกต่างๆ เริ่มสร้างรัง เราอาจพบเห็นนกกระแตแต้แว๊ด สร้างรังบนพื้นดินแถวๆ บริเวณถังเก็บน้ำมันดิบ นกยางเปียหาปลา บริเวณคูน้ำรอบๆ หน่วยผลิต นกกาเหว่าเล็ก หาปลาใน Oxidation Pond นอกจากนี้ ยังมีนกชนิดอื่นๆ บริเวณท่าเรือของโรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชา เช่น นกยางทะเล”

นกเป็นทรัพยากรชีวภาพอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ช่วยให้ระบบนิเวศอยู่ได้อย่างสมดุล เพราะนกที่กินน้ำหวานจะช่วยผสมเกสรดอกไม้ นกที่กินผลไม้ช่วยกระจายและแพร่พันธุ์พืช จากการถ่ายมูล ให้ไปงอกงามตามที่

ต่างๆ นกที่กินแมลงและล่าสัตว์อื่นเป็นอาหารช่วยกำจัดศัตรูพืช และนกที่กินซากสัตว์ ช่วยกำจัดซากก่อนที่จะเน่าเปื่อย จนกลายเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค

ดังนั้นการพัฒนาต่างๆ ของโรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชา จึงคำนึงถึงการดูแลสภาพแวดล้อมต่างๆ ให้อยู่ในสภาพดี

มาร์ค นอร์ธคัท กรรมการและผู้จัดการโรงกลั่น บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) กล่าวว่า “ที่โรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชา เรายึดมั่นในการดูแลปกป้องสิ่งแวดล้อม เราเชื่อว่า ด้วยความร่วมมือกันระหว่างภาคอุตสาหกรรมและชุมชนรอบข้าง เราสามารถเจริญเติบโตไปด้วยกัน พร้อมๆ กับการทำให้สิ่งแวดล้อมคงสภาพที่สมบูรณ์ทั้งเพื่อวันนี้และวันหน้า สำหรับอนุชนรุ่นต่อไป

“ในปี ๒๕๕๔ โรงกลั่นฯ ได้เดินเครื่องโครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำมัน เพื่อลดปริมาณกำมะถัน และสารเบนซีนในน้ำมันเบนซีน และ ดีเซล ซึ่งเมื่อผสมสานกับเทคโนโลยีในรถยนต์รุ่นใหม่ จะช่วยลดมลพิษในอากาศและทำให้คุณภาพอากาศของประเทศโดยรวมดียิ่งขึ้น”

นกหลากหลายชนิดที่พบเห็นได้ในบริเวณโรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชา เป็นตัวบ่งชี้ได้เป็นอย่างดี เกี่ยวกับความสำเร็จในการรักษา สภาพแวดล้อมของเอสโซ่

นกกะรางหัวขวาน

นกกะเหว่าแดงธรรมดา

นกกาเหว่าเล็ก

การเตรียมตัวดูนก

การดูนกถือเป็นการเดินทางไปชมธรรมชาติ หรือป่าเขา ลำเนาไพรที่นิยมทำกัน แต่ในการเดินทางไปชมธรรมชาติ ต้องมี กล้องส่องทางไกล (Telescope) หรือกล้องส่องตา (Binoculars) ติดตัวไปด้วย เพื่อช่วยให้เห็นนกได้อย่างชัดเจน เห็นรายละเอียด ของรูปร่าง สีขน และพฤติกรรมต่างๆ ราวกับว่านกที่เราเห็นกำลัง เกาะ กระโดด หรือบินอยู่ใกล้ๆ ตัวเรา

ก่อนออกเดินทางไปดูนกในธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นในอุทยาน แห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า พื้นที่อนุรักษ์ หรือสถานที่ดูนก นักดูนกทุกคนควรเตรียมตัวดังต่อไปนี้ เพื่อให้ การเดินทางไปดูนกในธรรมชาติได้รับประโยชน์สูงสุด

๑. ศึกษาและหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่จะไปดูนกให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เช่น เส้นทางที่ใช้เดินทางไปสถานที่ดูนก เส้นทางภายในสถานที่ดูนก พิษพรรณธรรมชาติ ลักษณะภูมิ-ประเทศภูมิอากาศ ที่พัก ซึ่งอาจเป็นบ้านพักหรือต้องกางเต็นท์ รวมทั้งการขออนุญาตเข้าไปใช้พื้นที่ล่งหน้า

๒. ศึกษาชนิดของนกที่อาจพบในสถานที่ที่จะไปดูนก โดย ติดต่อขอรายชื่อของนกที่สำรวจพบในพื้นที่นั้นๆ จากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง

๓. เตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดูนกภาคสนามให้พร้อม ได้แก่ กล้องส่องทางไกล กล้องส่องตา คู่มือดูนก สมุดบันทึก ปากกาหรือดินสอ ควรตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ต่างๆ ให้เรียบร้อย ก่อนออกเดินทาง

๔. เตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเดินทางไปดูนกในธรรมชาติ เช่น หมวก กระจกน้ำ และอุปกรณ์ส่วนตัวอื่นๆ ถ้าหากเดินทางไป ดูนกในช่วงฤดูฝน ควรเตรียมร่ม เสื้อกันฝน และถุงพลาสติก เพื่อ ใช้ใส่อุปกรณ์สำคัญไปด้วย

๕. แต่งกาย หรือจัดเตรียมเสื้อผ้า ซึ่งมีสีสันทันเข้ากับสภาพ แวดล้อม เช่น เขียว น้ำตาล น้ำเงิน เทา หรือดำ ไม่ควรใส่เสื้อผ้า หรือหมวกสีขาว หรือสีสดใสอื่นๆ ซึ่งถือว่าเป็นสีเตือนภัย (Warning Color) เพราะนกสามารถมองเห็นได้แต่ไกลและอาจบินหนีไปก่อน ที่เราจะได้เห็นตัว

ขอบคุณ

เว็บไซต์ อุทยานประวัติศาสตร์ พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ

คุณริชาร์ด เพอเซล

คุณฉัตรชัย ธนุพราน

คุณวิรัตน์ วรวิมลชัย

คุณอนันต์ แยมพลอย

คุณนงลักษณ์ ขวาลย์กุล

คุณรัตนา ศรีโยธิน

คุณคณิศร ประทีปบัณฑิต

คุณสมวุฒิ สุนทรวิจิตร

ภาพปก :

คุณฉัตรชัย ธนุพราน

ฝรั่ง

• เครื่องถ้วยลายครามของอังกฤษ
มีคุณภาพดี เนื้อภาชนะแกร่ง
ลวดลายประณีต สวยงาม
พบที่ สามโคก จังหวัดปทุมธานี

• จานพิมพ์ลาย AYAM-JANTAN
ลายรูปไก่คู่อยู่ตรงกลางจาน สีน้ำตาล
ขอบจานลายเครือเถาสีน้ำเงิน
ผลิตจากเมืองกลาสโกว สก็อตแลนด์
พบที่อำเภอมือง จังหวัดสิงห์บุรี

European Western Pottery

European people produced pottery with Chinese technology and shipped to Siam during the reign of King Rama 4. This pottery from Europe was called Farang Kangsai. It was used to contain desserts when people gave foods to monks.

กังไส

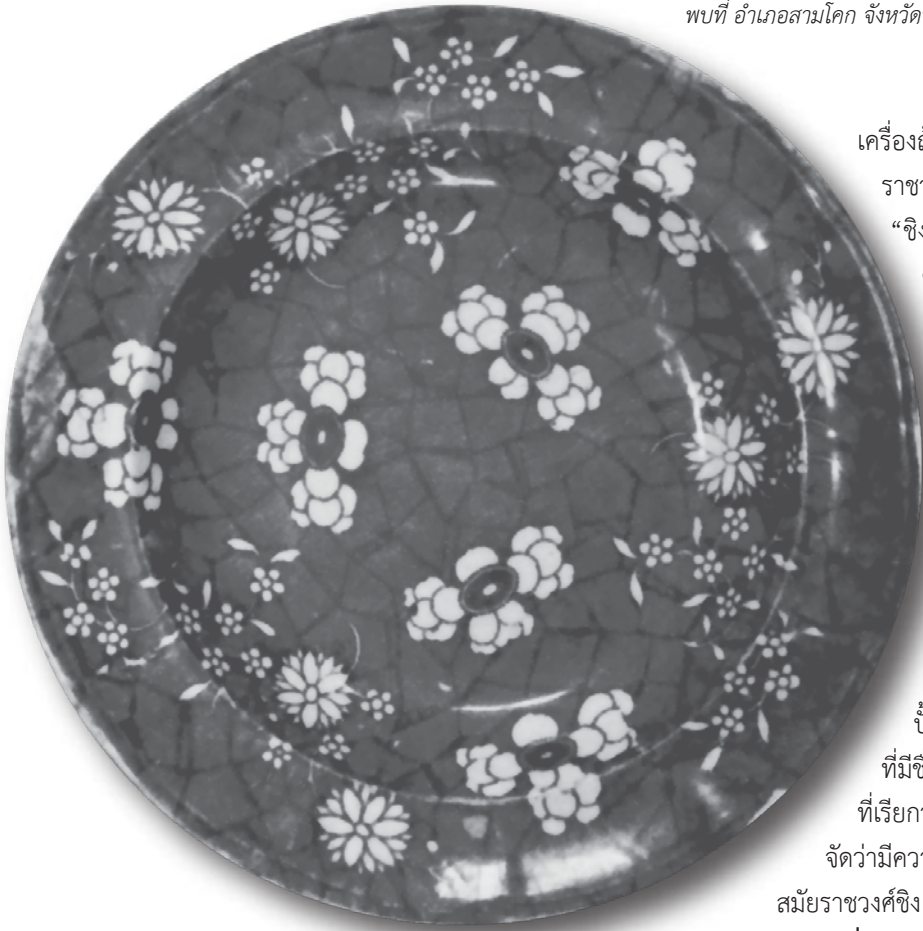
โดย วีรวัฒน์ วงศ์สุปไทย

• งานพิมพ์ลาย MUNGO

ลายชนแกะ พื้นสีน้ำเงินประกอบพื้นลายช่อดอกไม้

ผลิตจากเมืองแมสซาชูเซตส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

พบที่ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

กังไส คือเครื่องปั้นดินเผาที่ทำจากเมืองจีนสมัยราชวงศ์มองโกล ในราวคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔ อารยธรรมของจีนได้แพร่ขยายไปถึงรัสเซีย เปอร์เซีย เมโสโปเตเมียและภาคตะวันตก เช่น ดินปืน

เงิน กระดาษ การทอผ้า เครื่องถ้วยชามและเครื่องลายคราม สมัยราชวงศ์หมิง (ค.ศ. ๑๓๖๘-๑๖๔๔) จู หยวน ชาง ผู้ก่อตั้งราชวงศ์หมิง ได้นำความเจริญมาสู่ประเทศทั้งด้านการปกครอง กฎหมาย ศิลปวิทยา มีการฟื้นฟูศิลปะประเภทเครื่องลายครามโดยเฉพาะชนิดสีขาวและสีน้ำเงิน การผลิตส่วนใหญ่ทำเพื่อเป็นสินค้าส่งออกนอกประเทศ เช่น ส่งไปเกาหลี ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ อินโดจีน เอเชียตะวันตกและแพร่หลายไปยังยุโรปและอเมริกา เครื่องลายครามเหล่านี้ เป็นต้นแบบให้ยุโรปนำไปดัดแปลงในการทำเครื่องถ้วยยุโรปในเวลาต่อมา

เครื่องถ้วยเคลือบสีมีความสวยงามวิจิตรบรรจง ในสมัยราชวงศ์หมิงริเริ่มตั้งโรงงานทำเครื่องปั้นดินเผาขึ้นที่ “ชิง เตอ เซน” อยู่ใกล้กับเมืองกวางสี การทำเครื่องปั้น

ดินเผาและลายคราม แบ่งออกเป็น ๓ ประเภทคือ

๑. ชนิดสามสี คือ สีเขียว (จากทองแดง) สีเหลือง (จากเหล็ก) และสีม่วง (จากแมงกานีส) แต่ในสมัยกลางศตวรรษที่ ๑๖ ชนิดสามสีนี้ รวมกันเป็นสีฟ้าและสีน้ำเงินเข้มเข้าด้วยกัน

๒. ชนิดสีเดียว มีสีแดงและสีดำ

๓. ชนิดสีขาวและสีน้ำเงิน เป็นประเภท

ลายครามซึ่งผลิตจำนวนมาก ส่วนผสมที่เป็นธาตุ Cobalt ซึ่งเป็นสีน้ำเงินนั้นสั่งมาจากอิหร่าน

จึงเรียกธาตุนี้ว่า Mohammedan Blue โดยการปั้นภาชนะดินเผาสีขาวและเขียนลายด้วยสีน้ำเงิน

ที่มีชื่อเสียงมากที่สุด คือเครื่องปั้นดินเผาสีขาวน้ำเงิน

ที่เรียกว่า “เครื่องลายคราม” ในสมัยจักรพรรดิซุ่นเต๋อ

จัดว่ามีความงามเป็นพิเศษและได้รับความนิยมเรื่อยมาจน

สมัยราชวงศ์ชิง

ฝรั่งกังไส คือเครื่องถ้วยลายครามที่ฝรั่งทำโดยเอาแบบอย่างมาจากเครื่องถ้วยจีน ในสมัยจักรพรรดิเฉียนหลงแห่งราชวงศ์ชิง (ค.ศ. ๑๗๓๖-๑๗๙๕) ได้มีบาทหลวงคณะเยซุอิตท่านหนึ่ง ชื่อ บาทหลวง ดังเตร์ โคลเลส์ (PERE D'ENTRE COLLES) ได้เขียนรายละเอียดเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาของจีน ส่งไปประเทศของตน โดยเล่าถึงขั้นตอนการผลิต การเตรียมวัสดุ การขึ้นรูป การเขียนลาย ในสมัยนั้นการผลิตเครื่องถ้วยยุโรปยังล้าหลังจีนมาก โดยประเทศฮอลแลนด์และประเทศอังกฤษ ได้ผลิตเครื่องถ้วยเลียนแบบจีนได้ในศตวรรษที่ ๑๗ โดยผลิตเครื่องถ้วยเคลือบน้ำยาสีขาว เคลือบลายคราม และเคลือบสี ความสวยงามโดดเด่นสู้จีนไม่ได้ สีที่ใช้จะมีสีแดง เขียว และน้ำเงินเป็นหลัก ลวดลายในตัวจานจะใช้เทคนิคการพิมพ์ลาย กระดาษลอกลายจะมีลวดลายที่ละเอียดมาก จะมีสีน้ำเงินและสีน้ำตาลแดงเป็นหลัก

• งานเขียนสีลายดอกไม้ ใบไม้
ด้วยสีแดง เขียว เหลือง น้ำเงิน
ผลิตที่เมืองมาสทริค ประเทศฮอลแลนด์
พบที่ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

เครื่องถ้วยฝรั่งเศสหรือฝรั่งเศสที่พบในไทยมีดังนี้
เครื่องถ้วยดัตช์ (Dutch Wares) ฮอลันดา
หรือ เนเธอร์แลนด์ เป็นเครื่องถ้วยที่พบมากมีทั้ง
จานและถ้วย มีทั้งเคลือบใสและเคลือบขุ่น ตกแต่ง
ลวดลายด้วยสีแดง สีเขียวอ่อน สีดำ สีม่วง สีเหลือง
สีน้ำเงิน แต่งลวดลายด้วยการพิมพ์ลายทิวทัศน์และภูมิ-
ประเทศ เขียนลายใต้เคลือบและบนเคลือบ แหล่งผลิตอยู่
ที่เมือง Maastricht ผลิตโดย Petras Regout Factory
เครื่องหมายการค้ารูปสปริงซ์ (สิงโตหน้าคนกำลังหมอบ) และ
รูปข้างหันด้านข้าง ที่ก้นจานมีอักษรเขียนว่า P Regout & Co. ติดอยู่
อีกบริษัทหนึ่งคือ บริษัท SOCIETE CERAMIQUE มีเครื่องหมาย
การค้ารูปสิงโตยกเท้าสองขาหน้า กำหนดอายุอยู่ที่ พ.ศ. ๒๔๐๓ –
๒๔๓๗

เครื่องปั้นดินเผาสก๊อต (Scottish Pottery) ที่พบมีงานขาม
ตกแต่งลวดลายบนภาชนะด้วยลายพิมพ์สีเดียว สีน้ำตาลแดง
สีน้ำเงิน ตกแต่งลวดลายภูมิทัศน์ลายโยโฮร์ ลายสุมาตรา ลาย
บอร์เนียว ลายแบบจีน ผลิตโดยบริษัท J & MP Bell & Co ซึ่ง
ตั้งอยู่ที่เมืองกลาสโกว (Glasgow) เป็นเครื่องถ้วยคุณภาพสูง
เนื้อแกร่ง ตกแต่งด้วยลายประณีตกว่าเครื่องถ้วยดัตช์ มีเครื่องหมาย
การค้ารูประฆังที่ก้นภาชนะ

เครื่องถ้วยเบลเยียม (Belgian Wares) พบจำนวนน้อย
เนื้อดินสีขาว น้ำเคลือบสีขาวขุ่น ตกแต่งการเขียนลายบนเคลือบ
ด้วยสีแดงกับสีเขียวลายดอกไม้ ผลิตโดยบริษัท Boch Freres at
Keramis ที่เมือง Louviere

เครื่องถ้วยอังกฤษ (English Pottery) มีโรงงานผลิตที่ใหญ่
ได้มาตรฐานอยู่ที่เมือง Staffordshire ที่พบมักเป็นภาชนะ
ชิ้นใหญ่ๆ สวยงามและประณีต เช่น ถ้วยชาม หม้อ กา แจกัน
อ่าง

• ตราประทับ
ที่ก้นจาน
บอกประเภทลาย
บริษัทที่ผลิต
และตราระฆัง
เครื่องปั้นดินเผาสก๊อต

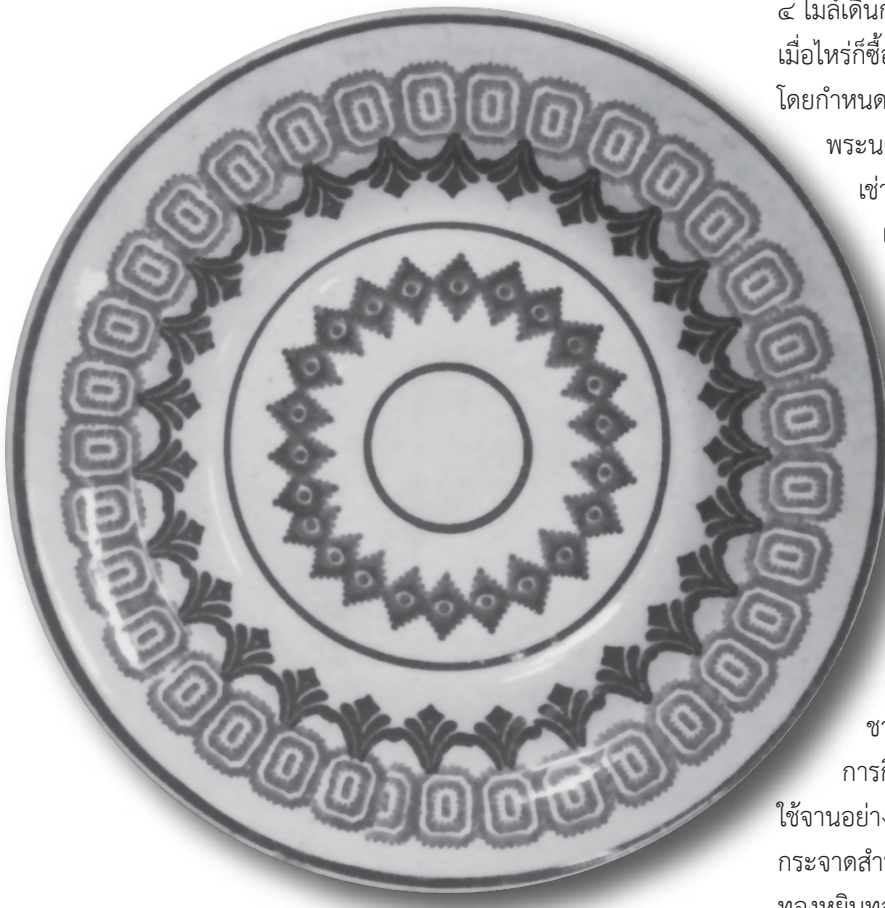

เส้นทางการค้าของฝรั่งชาวยุโรปสู่เมืองบางกอกโดยเรือสำเภา
ผ่านอินโดนีเซียที่ปัตตาเวีย ข้ามสิงคโปร์ เข้าช่องแคบมะละกา
ผ่านมาเลเซีย ขึ้นเหนือมาถึงเมืองท่าภาคใต้ของไทย ที่ปัตตานีและ
นครศรีธรรมราช และเข้าสู่บางกอก พ่อค้าชาวอังกฤษคนแรก
ชื่อ โรเบิร์ต อันเตอร์ เข้ามาตั้งห้างค้าขายเป็นตึกสามชั้น นับว่าเป็น
ตึกแห่งแรกในบางกอก คนไทยเรียก “ห้างหันตรา” หรือ ตึกฝรั่ง
ในพื้นที่เช่าของพระยาคลัง (ดิศ บุนนาค) หน้าวัดประยูรวงศาวาส
บริเวณกุฎีจีนฝั่งธนบุรี เป็นที่พักและเป็นชุมชนของฝรั่งชาวตะวันตก
ทุกชาติ และเป็นจุดรวมสินค้าที่ฝรั่งนำเข้ามาค้าขาย ในสมัยต้น
กรุงรัตนโกสินทร์ จึงเป็นจุดรวมสินค้าประเภทเครื่องปั้นดินเผา
จากฝรั่งชาวยุโรปด้วย ก่อนจะแพร่กระจายไปยังหัวเมืองต่างๆ
โดยพ่อค้าชาวจีน

เอกสารอ้างอิง

๑. ประกาศราชกาลที่ ๔, องค์การการค้าคุรุสภาศึกษาภัณฑ์พาณิชย์ ๒๕๐๓
๒. เพ็ชร ลุมิตร. อารยธรรมจีน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๑
๓. อนุรักษ์ทร จันทวิช. เครื่องถ้วยจีนที่พบในแหล่งโบราณคดีในประเทศไทย. กรมศิลปากร ๒๕๑๙
๔. ปวีวรรณ ธรรมาปริชากร. ศิลปะเครื่องถ้วยในประเทศไทย กรุงเทพฯ ไอเอสเอส

• จานพิมพ์ลายเรขาคณิต สีแดง เขียว น้ำตาล
ของประเทศเบลเยียม พบที่อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี

• ตราประทับเครื่องถ้วยอังกฤษ บอกรับ ค.ศ. และเมืองที่ผลิต

ตามประกาศของรัชกาลที่ ๔ เรื่องเขตที่ซึ่งฝรั่งจะเช่าซื้อได้ว่าด้วยพ่อค้าฝรั่งเศส อังกฤษ อเมริกันที่อยู่เมืองไทยในปี พ.ศ. ๒๓๘๘ “กำหนดเขตให้คนต่างชาติได้เช่าหรือซื้อที่นาที่สวนซื้อไร่ซื้อตักได้ มีระยะพินกำแพงเมืองออกไปมีกำหนด ๒๐๐ เส้นคือ ๔ ไมล์เดินกำลัง หรือแฉว หรือพายทาง ๒๔ ชั่วโมง จะซื้อจะเช่าเมื่อไหร่ก็ซื้อได้เช่าได้ ถ้ามาอาศัยอยู่ในเมืองสยามถึง ๑๐ ปีแล้วโดยกำหนดปักเสาศิลาไว้ ๔ ทิศ เป็นที่หมาย ๒๐๐ เส้นรอบ

พระนคร ด้วยฝรั่งเอาเงินทองมาแต่ต่างประเทศ ลงทุนซื้อที่เช่าที่ และจ้างลูกจ้างใช้เงินทองเมืองอื่นก็จะได้ตกอยู่ในแผ่นดินจำริญแก่ราชฎ์พระนครนี้”

การที่ฝรั่งตั้งห้างในเมืองบางกอกจำหน่ายสินค้าจากเมืองยุโรปและการประกาศให้ฝรั่งต่างชาติมีสิทธิเช่าหรือซื้อที่ดินในแผ่นดินสยามได้ จึงเป็นส่วนหนึ่งของการแพร่กระจายเครื่องถ้วยฝรั่งทั้งสี่ที่แปลกใหม่ให้ได้รับความนิยมในหัวเมืองภาคกลาง นอกเหนือจากพบในหัวเมืองภาคใต้ที่ปัตตานี นครศรีธรรมราช และชุมพร

ฝรั่งทั้งสี่เครื่องถ้วยและจาน ที่ฝรั่งคิดทำอย่างจีนในยุคแรก ได้แพร่ขยายมาสู่สยามแต่ได้รับความนิยมมาสู่วัฒนธรรมการกินอยู่อย่างไทยไม่มากนัก เนื่องจากชาวสยามยังนิยมใช้เครื่องถ้วยจีนอยู่ ประกอบกับวัฒนธรรมการกินของคนไทยในสมัยนั้น ยังใช้มือเปิบข้าว ไม่ได้ใช้ช้อนใช้จานอย่างฝรั่ง จานฝรั่งทั้งสี่จึงเป็นภาชนะที่ใส่อาหารหวานอยู่ในกระเจาดสำหรับไปทำบุญที่วัด เช่น ใส่ข้าวเหนียวมะม่วง ใส่ขนมทองหยิบทองหยอดฝอยทอง ขนมตาล ขนมชั้นสี่สวย จานฝรั่งทั้งสี่จึงเป็นของหายาก เป็นเครื่องใช้ที่เซ็ดหน้าชูตากันในงานบุญและเป็นภาชนะใส่อาหารและผลไม้ต้อนรับแขกที่ได้มาเยือนถึงเรือนชานในอดีตสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

วีรวัฒน์ วงศ์ศุภไทย

นักเขียนบทความสารคดี ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ประเพณีวัฒนธรรม
ศิลปินดีเด่นจังหวัดปทุมธานี สาขาวรรณศิลป์
ศิลปินร่วมสมัยกระทรวงวัฒนธรรม

ฟื้นคืน สิ่งแวดล้อม

• Ken Mallary (ที่สองจากขวา) ผู้จัดการโครงการฟื้นฟู ภูมิภาค ๔ ของ EPA
ตรวจงานฟื้นฟูที่สถานที่ตั้งซึ่งเคยเป็นบริษัทเคมีภัณฑ์เวอร์จิเนีย คาโรไลนา
ตั้งอยู่ใกล้เมืองชาร์ลสตัน มลรัฐคาโรไลนาใต้ ถ่ายภาพร่วมกับ (จากซ้าย)
William Anckner ที่ปรึกษาบริษัท Arcadis, Bruce Frink ผู้จัดการโครงการ
และ Robert Jackmore ผู้จัดการภาค

Restoring the Environment

Working with communities and regulators, ExxonMobil Environmental Services is a committed leader in remediating and restoring properties around the world.

In the Southeastern United States, land and groundwater contaminated by chemicals associated with the fertilizer business of the late-19th to mid-20th centuries are being restored for productive residential, commercial and industrial use.

จาก Restoring the Environment, The Lamp, number 1, 2012
แปลและเรียบเรียงโดย วิสฤทธิธรา วานิชสมบัติ

เมื่อเอ่ยถึงการทำงานกับชุมชนและหน่วยราชการที่กำกับดูแลต่างๆ แล้ว หน่วยงานบริการด้านสิ่งแวดล้อมของเอ็กซอนโมบิล (ExxonMobil Environmental Services) หรือ EMES ถือได้ว่าเป็นผู้นำในการเยียวยาและฟื้นฟูทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทั่วโลก

เริ่มจากทางตะวันออกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา ผืนดิน และทางน้ำใต้ดินซึ่งปนเปื้อนสารเคมีจากอุตสาหกรรมการผลิตปุ๋ยมาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ ๑๙ ต่อเนื่องมาจนถึงกลางศตวรรษที่ ๒๐ กำลังได้รับการฟื้นฟูเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านที่พักอาศัย การค้า และอุตสาหกรรม

ที่เยอรมนี เมือง Wedel ที่ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำ Elbe ซึ่งคงมารวกับภาพวาด สามารถสร้างส่วนสำคัญในแผนแม่บทของเมืองได้สำเร็จ จากการที่บริษัทเอ็กซอนโมบิล สามารถนำเอาพื้นที่ซึ่งในอดีตเคยเป็นที่ตั้งของกลุ่มโรงกลั่นน้ำมันที่เสียหายจากสงครามโลกครั้งที่สอง มาพัฒนาขึ้นใหม่ในช่วงคริสต์ทศวรรษ ๑๙๕๐

ในเมืองบัลติมอร์ตะวันออก มลรัฐแมริแลนด์ ชาวเมืองสามารถเดินทางไปศูนย์การค้า และออกไปจับจ่ายสินค้าอื่นๆ ได้ในระยะทางที่ใกล้กว่าเดิม ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการพัฒนาพื้นที่ซึ่งเคยเป็นโรงกลั่นน้ำมันและคลังเก็บผลิตภัณฑ์ของเอ็กซอนโมบิล

ปกป้อง ปรับปรุง และก่อกำเนิด

หน่วยงานบริการด้านสิ่งแวดล้อมของเอ็กซอนโมบิล ได้ทำหน้าที่บริหารจัดการโครงการเยียวยาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทั่วโลก

เอ็กซอนโมบิลได้จัดตั้งหน่วยงาน EMES นี้ขึ้นในตอนปลายปี ค.ศ. ๒๐๐๗ เพื่อให้เป็นหน่วยงานระดับโลกทางด้านการเยียวยา ผืนดินและทางน้ำใต้ดิน ในพื้นที่ของบริษัทในเครือเอ็กซอนโมบิลต่างๆ รวมทั้งทรัพย์สินที่ไม่ได้ทำประโยชน์ และพื้นที่ซึ่งเคยเป็นของบริษัทมาก่อนทั่วโลก นอกจากนี้ ยังสนับสนุนให้เกิดโอกาสในการพัฒนาธุรกิจใหม่ๆ ขึ้นมาด้วย

• Tom Aruta (ซ้าย) ผู้จัดการโครงการบัลติมอร์ของ EMES และ Kurt Fischer (ขวา) ผู้จัดการภาค Christopher Ralston เจ้าหน้าที่โครงการควบคุมน้ำมัน แผนกลิ้งแวดล้อม มลรัฐแมริแลนด์ กับความคืบหน้าในบริเวณสถานที่ตั้งโครงการเยียวยาโรงกลั่นบัลติมอร์ ซึ่งโรงกลั่นน้ำมันและคลังผลิตภัณฑ์ได้ปิดตัวลงในปี ค.ศ. ๑๙๙๘

Andy Wescoat ผู้จัดการ EMES กล่าวว่า “ก่อนหน้านี้ เอ็กซอนโมบิลเคยทำกิจกรรมเพื่อการฟื้นฟูในแต่ละสายงานธุรกิจของบริษัทเท่านั้น แต่ตอนนี้ เราเริ่มมองเห็นคุณค่าของการนำความสามารถพิเศษในการดำเนินกิจการทางด้านวิทยาศาสตร์ด้านการจัดการ ด้านกฎหมาย และความสัมพันธ์กับชุมชนที่เรา มีอยู่ทั้งหมด มาผนวกเข้าเป็นองค์กรเดียวกัน เพื่อที่จะได้ทำงานร่วมกันภายใต้กรอบงานระดับโลก

“ปัจจุบัน เรามีวิธีการที่เป็นระบบ เพื่อนำวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดมาใช้ทั่วโลก และสร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นในฐานะคู่คิดของลูกค้า ในการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม

“เราปกป้องสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และความปลอดภัยของพนักงาน ผู้รับเหมาและชุมชนเพื่อนบ้านของเรา ผ่านการฟื้นฟู การฟื้นฟูสภาพดิน และการจัดการที่ดินในเชิงรุก เราทำให้มูลค่าทรัพย์สินของเอ็กซอนโมบิลเพิ่มขึ้น ด้วยการสนับสนุนให้มีการป้องกัน บรรเทา หรือควบคุมการปนเปื้อนต่างๆ และเราหาวิธีการนำทรัพย์สินเดิมที่ทิ้งร้างว่างเปล่า และเคยเป็นของเรากลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ใหม่อีกครั้ง”

EMES ดำเนินภารกิจด้านการดูแลจัดการสิ่งแวดล้อมให้ลุล่วงโดยอาศัยพนักงานเกือบ ๓๐๐ คน ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมประมาณ ๖๐ แห่ง นับตั้งแต่เริ่มจัดตั้ง EMES ได้ทุ่มเทเวลามากกว่า ๒๘ ล้านชั่วโมงทำงานในปฏิบัติการเยียวยา และฟื้นฟูทรัพย์สินในเกือบ ๕๐ ประเทศทั่วโลก ซึ่งรวมถึงการนำทรัพย์สินที่ฟื้นฟูแล้วประมาณ ๔๓๐ แห่งกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ด้วย

เยียวยาในเชิงรุก

ในบรรดาทรัพย์สินที่ฟื้นฟูเรียบร้อยแล้วนั้น มีหลายแห่งที่เคยเป็นโรงงานผลิต คลังเก็บ และสถานที่ขนส่งปุ๋ยมาก่อน บางแห่งมีอายุเก่าแก่ถึงปลายศตวรรษที่ ๑๙

“การผลิตปุ๋ย เคยเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่ช่วยให้รัฐฝ่ายได้ฟื้นตัวจากสงครามกลางเมือง” Robert Jackmore ผู้จัดการพื้นที่ของ EMES เล่า “น่าเสียดายที่อุตสาหกรรมนี้ ก่อให้เกิดผลพวงที่ไม่พึงประสงค์ มีทั้งสารตะกั่วและสารหนู”

หลังการสอบสวนอดีตโรงงานผลิตปุ๋ยครั้งสำคัญในช่วงทศวรรษ ๑๙๙๐ สำนักงานปกป้องสิ่งแวดล้อมสหรัฐ (U.S. Environmental Protection Agency) พบว่า บริษัทปุ๋ยเวอร์จิเนียคาโรไลน่า (Virginia Carolina Chemical Corporation - VCC)

มีทรัพย์สินที่เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยของรัฐฝ่ายใต้ ตั้งแต่ช่วงทศวรรษ ๑๙๒๐

บริษัท โซโคนิ โมบิล และ VCC ได้ควบรวมกันในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ แม้ว่า บริษัทที่สืบทอดมาคือ บริษัท โมบิลออยล์ (Mobil Oil Corporation) จะได้ขายกิจการของ VCC ไปในปี ค.ศ. ๑๙๗๐ แล้วก็ตาม แต่ในเวลาต่อมา บริษัทโมบิลก็พบว่า บริษัทยังมีหนี้สินเดิมอยู่กับ VCC ตามกฎหมาย “Superfund*” ของสหรัฐ

Jackmore เล่าต่อไปว่า “ในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. ๒๐๐๑ EPA ได้ระบุว่า มีทรัพย์สิน ๒๔ แห่งที่จะต้องได้รับการตรวจสอบ และอาจต้องได้รับการฟื้นฟู อย่างไรก็ตาม เราตกลงใจตอบสนองเรื่องนี้ในเชิงรุก และพิจารณาว่าน่าจะมีทรัพย์สินของ VCC อีกหลายแห่งที่ควรได้รับการตรวจสอบ หลังจากที่ได้หารือร่วมกับ EPA แล้ว พบว่ารายการทรัพย์สินที่สมควรได้รับการตรวจสอบทั้งหมดมีเพียง ๓๘ แห่ง”

ความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐที่ดีที่สุด

เมื่อถึงกลางปี ค.ศ. ๒๐๑๑ เอ็กซอนโมบิล ได้ร่วมกับ EPA และเจ้าหน้าที่ของแต่ละรัฐ ดำเนินการเยียวยาหรือวางแผนปฏิบัติการสำหรับทรัพย์สินส่วนใหญ่เหล่านั้น ที่สำคัญไม่แพ้กันคือ ทีมปฏิบัติงานของโครงการ EMES VCC ได้แจ้งให้ชุมชนแห่งต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบรับทราบความคืบหน้าของโครงการอย่างสม่ำเสมอ

ในเดือนกรกฎาคมปีนั้น EPA ได้ให้เกียรติเชิญเอ็กซอนโมบิล ไปนำเสนอโครงการของ VCC ที่ห้องประชุมฝึกอบรมชุมชนสัมพันธ์ของสำนักงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว จัดขึ้นปีเว้นปี เพื่อแจกแจงวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการดึงชุมชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

“การที่เราได้รับเชิญในครั้งนั้น เป็นเพราะเราเป็นที่ยอมรับในฐานะโครงการต้นแบบที่ดีที่สุด” Jackmore กล่าว “สิ่งนี้ช่วยย้ำเตือนถึงความได้เปรียบของการมีปัจจัยครบถ้วนทุกอย่างของเรานับตั้งแต่การเยียวยาตามหลักวิชาการผ่านการจัดการทรัพย์สิน ความรู้ด้านกฎหมาย และชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งทำงานประสานกัน เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงอย่างถูกต้อง เมื่อเราทำทุกอย่างถูกต้อง เราก็จะสามารถสร้างความเชื่อมั่น และเมื่อนั้น บริษัท ก็จะสามารถสร้างความไว้วางใจ และสร้างชื่อเสียงไปพร้อมๆ กัน”

หมายเหตุผู้แปล

* Superfund คือชื่อที่ใช้เรียกกันทั่วไปของกฎหมายว่าด้วยการตอบสนองการชดเชย และความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อสิ่งแวดล้อมฉบับสมบูรณ์ (Comprehensive Environmental Response, Compensation, and Liability Act of 1980 - CERCLA) เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการชำระล้างสถานที่ที่เกิดการปนเปื้อนจากสารอันตรายให้สะอาดหมดจด

แผนแม่บทที่ Wedel

เมือง Wedel ในเยอรมนี มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ ๓๔ เอเคอร์ (ประมาณ ๑๑๓.๘ ไร่) บนฝั่งแม่น้ำ Elbe ย้อนกลับไปในปี ค.ศ. ๑๙๐๗ เมืองนี้เคยเป็นที่ตั้งของโรงกลั่นน้ำมันและโรงงานผลิตน้ำมันหล่อลื่นมาก่อน แต่ภารกิจดังกล่าวจำเป็นต้องยุติลง เมื่อโดนทิ้งระเบิดในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง

บริษัทในเครือเอ็กซอนโมบิลแห่งหนึ่ง ได้สร้างโรงกลั่นน้ำมันขึ้นมาใหม่ในช่วงทศวรรษ ๑๙๕๐ กิจการนี้ดำเนินต่อมาจนถึงปี ค.ศ. ๑๙๙๘ บริษัทฯ จึงได้ปิดตัวลง โดยได้ขายกิจการให้กับบริษัทพัฒนาธุรกิจรายใหญ่ ซึ่งต่อมาได้ล้มละลาย และขายทรัพย์สินกลับมาให้เอ็กซอนโมบิล เพื่อดำเนินการตามแผนฟื้นฟูในระยะยาว

“ในขณะที่การทำความสะอาดดำเนินอยู่ เราก็เริ่มต้นเจรจากับเมือง Wedel ซึ่งเห็นว่าทรัพย์สินของเราเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของแผนแม่บทของเมือง” Jackmore กล่าว “ในที่สุด เอ็กซอนโมบิลและเมือง Wedel ก็ได้ตกลงกันว่า เมือง Wedel จะซื้อทรัพย์สินแห่งนี้ในราคาที่รวมค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูที่ผ่านมา และขอรับช่วงการฟื้นฟูในส่วนที่เหลือมาดำเนินการต่อ และจะจ่ายค่าชดเชยให้แก่เอ็กซอนโมบิล หากถูกฟ้องร้องด้านสิ่งแวดล้อมในอนาคต รวมทั้งห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินผืนนี้เพื่อการปลูกสร้างที่พักอาศัยด้วย ต่อมาหน่วยราชการเมือง Wedel โดยความร่วมมือของเอ็กซอนโมบิล ได้รับการอนุมัติให้ปรับปรุงข้อเสนอเรื่องการฟื้นฟู ซึ่งสอดคล้องกับแผนการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินนี้ในอนาคต”

Jackmore เชื่อว่าความสำเร็จในการเจรจาเกิดจากการมีทรัพยากรที่ครบถ้วนของ EMES ซึ่งรวมความชำนาญทางเทคนิคในการจัดทำรายละเอียดของแผนการฟื้นฟูเยียวยา ผสานกับบุคลากรที่เชี่ยวชาญทางด้านธุรกิจและทรัพย์สิน ที่สามารถประเมินถึงการใช้ประโยชน์และมูลค่าของที่ดินในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

• ภาพจำลองที่วาดขึ้นนี้ แสดงให้เห็นศูนย์กลางการขายปลีกและสำนักงานด้านธุรกิจต่างๆ ที่วางแผนสร้างขึ้น ในสถานที่ซึ่งเอ็กซ์คอนโมบิลเคยดำเนินการโรงกลั่นบัลติมอร์

“ผลลัพธ์ที่ได้ คือ การบรรลุถึงวิธีการทำประโยชน์ร่วมกัน เพื่อมุ่งพิทักษ์การใช้ประโยชน์จากที่ดินในสินทรัพย์แห่งนี้อย่างเต็มที่ ให้บังเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจในท้องถิ่น”

ไปจับจ่ายได้ใกล้กว่าเดิม ที่บัลติมอร์

วันเวลาที่ผู้คนในเมือง Canton ซึ่งอยู่ใกล้กับบัลติมอร์ตะวันออก ต้องใช้เวลาเดินทาง ๓๐-๔๐ นาที เพื่อไปจับจ่ายของที่ร้านค้าปลีกแห่งใหญ่ในเมือง กำลังจะสิ้นสุดลง เนื่องจากบริษัทพัฒนาทรัพย์สินแห่งหนึ่ง กำลังดำเนินการขออนุญาตสร้างอาคารบนที่ดินซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของโรงกลั่นน้ำมันและคลังสินค้าของเอ็กซ์คอนโมบิลที่บัลติมอร์ และเป็นที่คาดการณ์ว่า ศูนย์การค้า สำนักงาน และศูนย์กลางของเมือง กำลังจะเกิดตามมา

เอ็กซ์คอนโมบิลยุติการดำเนินธุรกิจบนที่ดินแห่งนี้ในปี ค.ศ. ๑๙๙๘ การฟื้นฟูประกอบด้วย การเก็บผลิตภัณฑ์ การคัดกรองดิน และการรื้อถอนทางต่างๆ ให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ ในส่วนของที่ดินที่เคยเป็นคลังน้ำมัน ซึ่งวางแผนไว้ว่าจะเป็นที่ตั้งของศูนย์การค้าแห่งใหม่ ส่วนที่ดินดั้งเดิมนั้น ส่วนใหญ่ถูกขายและได้รับการพัฒนาไปมากแล้ว

ในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. ๒๐๑๑ EMES ร่วมกับแผนกสิ่งแวดล้อมแห่งมลรัฐแมริแลนด์ เตรียมการนำเสนอโครงการบัลติมอร์ ต่อที่ประชุมเชิงปฏิบัติการทางเทคนิค EPA ภูมิภาค ๓ การนำเสนอในครั้งนี้ ถูกนำมาเป็นแบบอย่างของการร่วมกันพัฒนาหาวิธีการฟื้นฟูสถานที่ที่จะก่อสร้างศูนย์การค้า ในพื้นที่ที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ ระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับหน่วยงานภาครัฐ

Tom Aruta ผู้จัดการโครงการบัลติมอร์ของ EMES กล่าวว่า “ในเวลาเดียวกัน กิจกรรมต่างๆ กำลังคืบหน้า เรายังคงทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนา เพื่อให้แผนการก่อสร้างของเขาสามารถเดินหน้าต่อไปได้ นอกจากนี้ เรายังได้พัฒนาระบบการระบาย

น้ำฝนหลักของเมือง และทำงานร่วมกับเมืองบัลติมอร์เรื่องการขยายระบบรถไฟฟ้ามอเตอร์ที่มีอยู่ในแผนงานด้วย”

Aruta ตั้งข้อสังเกตว่า EMES สามารถติดตามการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ได้ง่ายกว่าเดิมมาก “เวลาเกิดปัญหาขึ้น เราไม่จำเป็นต้องตามหาตัวผู้รับผิดชอบ เพราะบุคลากรทั้งด้านอสังหาริมทรัพย์ ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม ด้านวิศวกรรม ด้านประชาสัมพันธ์และรัฐกิจสัมพันธ์ รวมถึงทรัพยากรบุคคลด้านอื่นๆ ได้มารวมตัวกันอยู่ที่ EMES แล้ว”

ความเป็นกันเองที่ Greenpoint

สำนักงานโครงการฟื้นฟูของหน่วยงานบริการด้านสิ่งแวดล้อมของเอ็กซ์คอนโมบิลบน Greenpoint ติดกับเมืองบรูคลิน มลรัฐนิวยอร์ก เป็นเสมือนบ้านที่พร้อมเปิดต้อนรับผู้มาเยือน

บริษัทกำลังฟื้นฟูผืนดินที่มีผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมปนเปื้อนบนที่ดินซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของบริษัทตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายายทำกิจการกลั่นน้ำมันและคลังน้ำมันต่อเนื่องยาวนานกว่า ๑๐๐ ปี ตั้งแต่เริ่มโครงการมา เอ็กซ์คอนโมบิลได้เอาผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมกว่า ๘ ล้านแกลลอน (ประมาณ ๓๐ ล้านลิตร) ออกไปจากที่ดิน

Barbara Leatherwood ผู้จัดการประชาสัมพันธ์และรัฐกิจสัมพันธ์เล่าว่า “ทีมงานที่ Greenpoint ต้องทำงานกันอย่างหนักเพื่อให้แน่ใจว่า ชุมชนจะได้รับข่าวสารที่จำเป็นเกี่ยวกับปฏิบัติการที่เรา กำลังทำอยู่ เรายินดีต้อนรับทุกคนจากชุมชนเพื่อนบ้าน ที่เข้ามาเยี่ยมชมการปฏิบัติงานของเรา มาสอบถามข้อสงสัย อย่างเป็นกันเองที่สุด”

โครงการฯ ยังได้จัดส่งจดหมายข่าวไปให้ชุมชนโดยรอบ ซึ่งรวมถึงฉบับภาษาโปแลนด์สำหรับชุมชนชาวโปแลนด์ขนาดใหญ่ที่อาศัยอยู่ที่ Greenpoint “นอกจากนี้ เรายังมุ่งมั่นที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและประชากรใน Greenpoint โดยมุ่งสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นอย่างเต็มที่” Leatherwood เล่าต่อไปว่า

“เป็นต้นว่า ในชุมชนแห่งนี้ มีการทำอุตสาหกรรมภาพยนตร์และโทรทัศน์กันมาก ดังนั้น เมื่อมีการผลิตรายการแสดงต่างๆ ก็ย่อมทำให้พื้นที่จอดรถบนถนนมีจำกัด เพื่อบรรเทาปัญหานี้ เราจึงได้จัดสถานที่จอดรถกว่า ๒๕๐ คันในของเราเอง ให้ผู้คนซึ่งทำงานละคร The Good Wife ของ CBS ได้ใช้งาน”

นอกเหนือจากชุมชนโดยรอบแล้ว โครงการฯ ยังให้บริการที่เปรียบเสมือนห้องปฏิบัติการทดลองภาคสนามของนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม จากโรงเรียนนายร้อยเวสต์ปอยต์แห่งสหรัฐ ที่นิวยอร์ก ทุกปีจะมีนักเรียนจากโรงเรียนนายร้อยทั้งชั้นเรียน พวกเขามาศึกษาเยี่ยมชมกิจการ เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูและเทคโนโลยีทางวิศวกรรม ที่มีความก้าวหน้าและทันสมัยของโครงการด้วย

ประทีปปริทรรศน์

กิจกรรม “Day of Caring” ร่วมปลูกและทำความสะอาดป่าชายเลนที่แหลมฉบัง

ประชาสัมพันธ์โรงกลั่น จัดกิจกรรมเพื่อสังคม “Day of Caring” โดยมีเพื่อนพนักงานโรงกลั่นและคณีน้ามันศรีราชาพร้อมครอบครัว ร่วมกับนักเรียนโรงเรียนวัดแหลมฉบังและชุมชนบ้านแหลมฉบัง ปลูกป่าและทำความสะอาดป่าชายเลนที่ชุมชนแหลมฉบัง

นายมาร์ค เอล นอร์ธคัท กรรมการและผู้จัดการโรงกลั่น บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) นำทีมอาสาสมัครปลูกป่าชายเลนเพื่อปฏิบัติการจิตที่ท้าทายแต่สนุกสนานครั้งนี้ พร้อมเสียสละและความภาคภูมิใจ ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการทำสิ่งดีๆ เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม ขอขอบคุณอาสาสมัครทุกท่านมาโดยทั่วหน้ากัน

โรงกลั่นฯ สนับสนุนโครงการสวนสัตว์สู่ชุมชน

นายพงษ์พิพัฒน์ พริ้งสกุล ผู้จัดการแผนกเสริมสร้างประสิทธิภาพองค์กรโรงกลั่น บริษัท เอสโซ่ฯ เป็นประธานเปิดงาน “โครงการสวนสัตว์สู่ชุมชน” ที่โรงเรียนวัดพระประทานพร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ โครงการดังกล่าวเป็นความร่วมมือของโรงกลั่นฯ และสวนสัตว์เปิดเขาเขียว ที่ได้มีการจัดอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อปลูกจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่เยาวชน

ในปีนี ทางสวนสัตว์นำสัตว์ไปให้นักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงประถมศึกษาปีที่ ๖ ได้ชม สัมผัส และเรียนรู้พฤติกรรมของสัตว์ ซึ่งน้องๆ ต่างสนุกกับกิจกรรมต่างๆ ภายในงาน ชมนิทรรศการความรู้เกี่ยวกับชีวิตสัตว์ ซึ่งใช้สื่อการสอนที่ดึงดูดให้เด็กสนใจได้เป็นอย่างดี

เอสโซ่สนับสนุนกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน

นายไพโรจน์ ศศิวงศ์ภักดี ผู้จัดการประชาสัมพันธ์ และบริหารสำนักงานโรงกลั่น บริษัท เอสโซ่ฯ มอบเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท แก่ นายสุริยา แสงพงศ์ ผู้อำนวยการสวนสัตว์เปิดเขาเขียว เพื่อสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน พิธีมอบจัดขึ้น ณ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว จ. ชลบุรี

โรงกลั่นฯ น้ามันเอสโซ่ฯ ร่วมกับสวนสัตว์เปิดเขาเขียว จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชนอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ ๑๑ สำหรับปีนี้ ได้จัดค่ายผู้นำเยาวชน “เสือนักป่า ปาลาร์กทะเล” “โครงการสวนสัตว์สู่ชุมชน” และ “โครงการอาสาสมัครรักษาสีเขียว” เพื่อให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญ คุณค่า ปัญหาของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการสร้างความรู้ ความเข้าใจถึงวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม น้องๆ เยาวชนยังได้ร่วมกันทำกิจกรรมด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ให้กับสังคม

เอสโซ่สนับสนุนการสร้างห้องสมุดและสนามกีฬาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ที่พำนักอยู่กับศูนย์พักพิงของมูลนิธิคณะนักบุญคาไมลโล ใน อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา

นายมงคลนิมิตร เอื้อเชิดกุล (ที่ ๓ จากซ้าย) กรรมการและผู้จัดการฝ่าย
กิจกรรมองค์กรและรัฐกิจสัมพันธ์ บริษัท เอสโซ่ฯ มอบเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท
ให้แก่ บาทหลวงเชิดชัย เลิศจิตรเลขา (ที่ ๒ จากซ้าย) ประธานมูลนิธิคณะนักบุญ
คาไมลโลแห่งประเทศไทย นำไปสร้างห้องสมุดและสนามกีฬาประจำศูนย์พักพิง
ใน อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ ค้นคว้า เพื่อประโยชน์ต่อการฟื้นฟูและ
เสริมสร้างพัฒนาการทั้งทางร่างกายและทักษะการเรียนรู้ของเด็กที่อยู่ในอุปการะ
ของมูลนิธิฯ ต่อไป

เอสโซ่ร่วมกับลูกค้าสถานีบริการขายปลีกมอบคุณทุนการศึกษาแก่นักเรียน พร้อมมอบห้องสมุดของเล่นและคอมพิวเตอร์ ให้กับโรงเรียนคำใหญ่ปันน้ำใจ จ.ขอนแก่น

เมื่อเร็วๆ นี้ บริษัท เอสโซ่ฯ โดยนายยอดพงศ์ สุธรรม กรรมการและผู้จัดการ
การตลาดขายปลีก ร่วมกับลูกค้าสถานีบริการขายปลีกน้ำมันเอสโซ่ทั่วประเทศ มอบทุน
การศึกษารวม ๑๗๕ ทุน จำนวนทุนละ ๓,๐๐๐ บาท ให้แก่นักเรียนในจังหวัดขอนแก่น
ได้แก่ โรงเรียนคำใหญ่ปันน้ำใจ จำนวน ๕๐ ทุน โรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลกุดน้ำใส
จำนวน ๕๐ ทุน โรงเรียนบ้านดงเก่า โรงเรียนหนองบัวดีหมี และ โรงเรียนหนองโพประชา-
นุกูล รวม ๗๕ ทุน รวมมูลค่าทุนการศึกษาทั้งสิ้นกว่า ๕๒๕,๐๐๐ บาท

ในโอกาสเดียวกันนี้ นายมงคลนิมิตร เอื้อเชิดกุล กรรมการและผู้จัดการฝ่ายกิจกรรม
องค์กรและรัฐกิจสัมพันธ์ ได้มอบห้องสมุดของเล่นและคอมพิวเตอร์ ให้กับโรงเรียนคำใหญ่
ปันน้ำใจ ตำบลม่วงหวาน อำเภอโนนพอง จังหวัดขอนแก่น บริษัท เอสโซ่ฯ และ บริษัท เอ็กซอนโมบิล เอ็กซีโพลเรชั่น แอนด์ โพรดักชั่น
โคราช อิงค์ ซึ่งเป็นบริษัทในเครือเอ็กซอนโมบิล ด้วยความร่วมมือของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน จัดทำห้องสมุดของเล่นให้กับ
โรงเรียนคำใหญ่ปันน้ำใจ โดยจัดหาของเล่น และอุปกรณ์การศึกษาไว้ในห้องสมุดสำหรับนักเรียนที่ทำความดี ซึ่งจะสามารถขอยืมไปเล่น
หรือใช้บริการ

เอ็กซอนโมบิล เอ็กซีโพลเรชั่นฯ ร่วมกับกลุ่มธุรกิจพลังงานอำเภอโนนพอง มอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนระดับประถมและมัธยม

บริษัท เอ็กซอนโมบิล เอ็กซีโพลเรชั่น แอนด์ โพรดักชั่น โคราช อิงค์ (กองทุนการศึกษา
เอ็กซอนโมบิล-น้ำพอง) ร่วมกับ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) โรงไฟฟ้าน้ำพอง
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)
บริษัท เอสส (ไทยแลนด์) จำกัด และ บริษัท อฟิโก (โคราช) จำกัด มอบทุนการศึกษาจำนวน
๓๕๓ ทุน รวมมูลค่ากว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้กับเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยม-
ศึกษาที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในอำเภอน้ำพองจังหวัดขอนแก่น

นายยงยศ หาญสุวนิช รองประธาน บริษัท เอ็กซอนโมบิล เอ็กซีโพลเรชั่นฯ ในฐานะ
ตัวแทนผู้บริหารกลุ่มธุรกิจพลังงานอำเภอน้ำพอง กล่าวรายงานถึงวัตถุประสงค์ของโครงการมอบทุนการศึกษานี้ โดยมี นายพยัค
ชาญประเสริฐ รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น เป็นประธานในพิธี ณ หอประชุมร้อยปี ที่ว่าการอำเภอน้ำพอง จ.ขอนแก่น

ประทีปปริทรรศน์

เอสโซ่ร่วมกับสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ในการปรับปรุงและส่งมอบห้องสมุดของเล่น

นายมงคลนิมิตร เอื้อเชิดกุล (ที่ ๓ จากซ้าย) กรรมการและผู้จัดการฝ่ายกิจกรรมองค์กรและรัฐกิจสัมพันธ์ บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) มอบเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ นายวิลาส เตโช (ที่ ๒ จากซ้าย) รองผู้อำนวยการ สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงห้องสมุดของเล่นที่มีอยู่นอกจากนั้น เอสโซ่และสมาคมฯ มีแผนงานที่จะร่วมกันสร้างห้องสมุดของเล่นแห่งใหม่ในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ เช่นที่ขอนแก่น นครราชสีมา สระแก้ว ชัยนาท น่าน ประจวบคีรีขันธ์ และ ราชบุรี เป็นต้น

เอสโซ่ ร่วมกับสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน จัดทำโครงการห้องสมุดของเล่น ให้แก่โรงเรียนในต่างจังหวัดที่ห่างไกล โดยจัดหาของเล่น และอุปกรณ์การศึกษา ไว้ในห้องสมุด สำหรับนักเรียนที่ทำความดี ซึ่งจะสามารถขอยืมไปเล่นหรือใช้บริการ

เอสโซ่สนับสนุนวาระแห่งชาติ ร่วมรณรงค์ความปลอดภัยบนท้องถนนที่เทศบาลนครแหลมฉบัง

นายมงคลนิมิตร เอื้อเชิดกุล (ที่ ๔ จากซ้าย) กรรมการและผู้จัดการฝ่ายกิจกรรมองค์กรและรัฐกิจสัมพันธ์ บริษัท เอสโซ่ฯ และ นางจินดา ฤณมรอต (ที่ ๕ จากซ้าย) นายกเทศมนตรี เทศบาลนครแหลมฉบัง เป็นประธานในพิธีมอบหมวกนิรภัย ให้แก่นักเรียนและผู้ปกครองในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง งานในครั้งนี้จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนโครงการรณรงค์ “ขับ-ซ้อนมอเตอร์ไซด์ สวมหมวกนิรภัย 100%” พร้อมทั้งอบรมการขับซึ่รถจักรยานยนต์อย่างปลอดภัยสำหรับประชาชนผู้ขับซึ่รถมอเตอร์ไซด์ พิธีมอบและกิจกรรมฝึกอบรมการขับซึ่ปลอดภัย จัดขึ้น ณ สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง

เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนระมัดระวังเรื่องการขับซึ่โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลต่างๆ โครงการรณรงค์ด้านความปลอดภัยนี้ เป็นความร่วมมือระหว่างสมาคมผู้ประกอบการรถจักรยานยนต์ไทย กรมการขนส่งทางบก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และบริษัท เอสโซ่ฯ โดยจัดการอบรมเกี่ยวกับกฎจราจรและการขับซึ่รถจักรยานยนต์อย่างปลอดภัย และมอบหมวกนิรภัยที่ได้มาตรฐานให้แก่ชุมชนที่ผ่านการอบรมและเด็กนักเรียนที่ขับหรือซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ เพื่อพัฒนาทักษะในการใช้รถใช้ถนนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

เอสโซ่ร่วมกับอพวช. จัดนิทรรศการและการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เคลื่อนที่

นายมงคลนิมิตร เอื้อเชิดกุล (ที่ ๔ จากซ้าย) กรรมการและผู้จัดการฝ่ายกิจกรรมองค์กรและรัฐกิจสัมพันธ์ บริษัท เอสโซ่ฯ มอบเงินสนับสนุนคาราวานวิทยาศาสตร์ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ ดร.พิชัย สนแจ้ง (ที่ ๕ จากซ้าย) ผู้อำนวยการองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ โดยหัวข้อของกิจกรรมเปิดโลกการเรียนรู้ในรูปแบบของพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่มีหลายชุด เช่น ชีวิตสัตว์ป่า วิทยาศาสตร์สุดหรรษา วิทยาศาสตร์มหัศจรรย์ ห้องทดลองเคลื่อนที่ชุดสมดุลหรรษา และ เคมีในบ้าน เป็นต้น โดยในปี ๒๕๕๕ นี้ คาราวานวิทยาศาสตร์จะออกไปสร้างประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ควบคู่กับการเรียนรู้อย่างเพลิดเพลินให้กับเยาวชนทั่วประเทศกว่า ๓๐ จังหวัด ทั่วทุกภูมิภาค

‘ห้องสมุดของเล่น’ เล่นอย่างรู้คุณค่า กับ เอสโซ่

การเรียนรู้ของเด็กไม่มีวันจบสิ้น และการเติมสิ่งดีๆ ให้กับเด็กก็เป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะการแบ่งปัน การรับผิดชอบและการทำความดี ด้วยเหตุนี้ บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) สโมสรพนักงานเอสโซ่ และสมาคมพัฒนาประชากรชุมชน จึงได้ริเริ่มจัดทำ “โครงการห้องสมุดของเล่น” ขึ้น ณ โรงเรียนท่าंगไกล

ห้องสมุดของเล่นส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านการคิดและจิตสำนึกอย่างมาก ผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการเด็กดูแลห้องสมุด โดยคัดเลือกตัวแทนนักเรียนจากการลงคะแนนเสียง นับเป็นการปลูกฝังเรื่องประชาธิปไตยให้เด็กๆ จากนั้น หากใครจะมายืมของเล่น ก็ต้องทำความดี แล้วจดไว้ในสมุดบันทึกความดี จากนั้นก็นำไปให้ผู้ปกครองเซ็นรับรอง เพื่อนำมาอ้างอิงในการยืมของเล่น ส่วนระดับการยืมของเล่นก็ขึ้นอยู่กับระดับความดีที่ทำ และต้องคืนตามระยะเวลาที่กำหนด

ทั้งยังเป็นการสอนให้เด็กรู้จักการรับผิดชอบต่อ ยืมต้องคืน ต้องเล่นอย่างระมัดระวัง ไม่เช่นนั้นคนอื่น ๆ อาจจะได้ไม่มีโอกาสยืมหากของเล่นเสียหาย

นับจากเริ่มโครงการในปี ๒๕๕๙ เราได้เปิดห้องสมุดของเล่นไปแล้วกว่า ๑๖ แห่ง อาทิ ห้องสมุดของเล่นประจำหมู่บ้านเทศบาลตำบลภูพาน้ำใส และโรงเรียนเทศบาลคำใหญ่บ้านน้ำใจ จ.ขอนแก่น โรงเรียนวัดศิริมงคล จ.สมุทรสาคร โรงเรียนบ้านพุ่มวัง จ.ราชบุรี โรงเรียนวัดหุบมะกล่ำ จ.ราชบุรี โรงเรียนบ้านหนองแร้ง จ.ราชบุรี โรงเรียนชุมชนวัดกลางวังเย็น จ.ราชบุรี โรงเรียนวัดบางสาม จ.สุพรรณบุรี โรงเรียนวัดหนองโรง จ.สุพรรณบุรี โรงเรียนบ้านหนองบง จ.ลพบุรี โรงเรียนวไลย จ.ประจวบคีรีขันธ์ โรงเรียนบ้านหนองหอย จ.ประจวบคีรีขันธ์ ศูนย์เด็กด้อยโอกาสมูลนิธิคิมมิลโล จ.กระบี่ โรงเรียนบ้านหัวเวียงเหนือ จ.น่าน โรงเรียนละไม จ.สุราษฎร์ธานี โรงเรียนเจริญเวชวิทยา และโรงเรียนวัดตรีธาราราม จ.สุราษฎร์ธานี

ความสำเร็จทางธุรกิจ + ความรับผิดชอบต่อสังคม = ชุมชนที่เข้มแข็งขึ้น

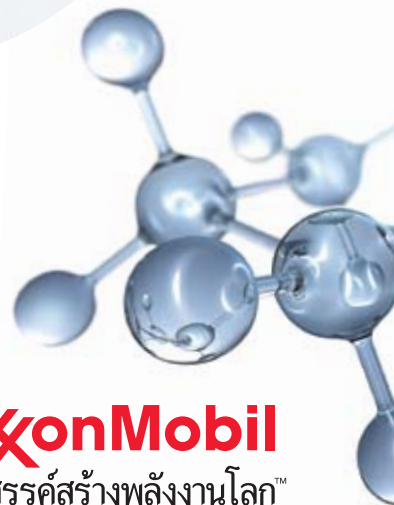
เราเชื่อมั่นว่า ความสำเร็จในระยะยาวของธุรกิจในปัจจุบันไม่อาจพึ่งพาผลประโยชน์ทางการเงินเท่านั้น

เราเชื่อมั่นว่า ความสำเร็จทางธุรกิจ และความรับผิดชอบต่อสังคมต้องเคียงคู่ไปด้วยกันตลอดทาง

นี่คือเหตุผลว่า ทำไมเราจึงมีประวัติอันยาวนานในการสนับสนุนชุมชนผ่านโครงการต่างๆ มากมาย ทั้งจากองค์กรเอง และจากกิจกรรมอาสาสมัครของพนักงานของเรา เพื่อส่งเสริมการศึกษา สุขอนามัย และการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้แข็งแกร่งขึ้น ซึ่งในที่สุดแล้ว การยกมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ และความมั่นคงของชุมชนในทุกที่ที่เราไปดำเนินงานนั้น ได้สะท้อนถึงการทำธุรกิจในระยะยาวของเรา

esso.co.th

เครื่องหมายการค้าของเอ็กซอนโมบิล

ExxonMobil
มุ่งมั่น สร้างพลังงานโลก™

บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ๓๑๙๕/๑๗-๒๙ ถนนพระราม ๔ ตำบล ๑๘๘ กรุงเทพมหานคร โทร. ๐-๒๒๖๒-๔๐๐๐
ความรู้คือประทีป เป็นวารสารราย ๓ เดือน จัดพิมพ์และเผยแพร่เป็นอนินทนาการโดยฝ่ายกิจกรรมองค์กรและรัฐกิจสัมพันธ์ บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๒ ความเห็นหรือข้อเสนอนี้ ย่อมเป็นของผู้เขียนเอง บริษัท เอสโซ่ฯ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป
ออกแบบ บริษัท เวิร์ค ออฟ ครีเอทีฟ กรุ๊ป จำกัด โทร. ๐-๒๙๘๘-๗๕๐๐ พิมพ์ที่ บริษัท ฐานการพิมพ์ จำกัด โทร. ๐-๒๙๕๔-๒๗๙๙